

CALEA INCERTĂ SPRE CALIFICAREA ADULȚILOR

O analiză a inegalităților de învățare pe tot parcursul vieții în Republica Moldova

Chișinău 2020

Acest raport este realizat de către **Centrul Parteneriat pentru Dezvoltare**, în cadrul proiectului „Societatea civilă contribuie la dezvoltarea socială și economică a țării”. Proiectul este implementat de Fundația Est-Europeană în parteneriat cu Centrul Parteneriat pentru Dezvoltare, Asociația Businessului European, HelpAge International și Centrul pentru Inovație și Dezvoltare Socială, finanțat de Uniunea Europeană și cofinanțat de Suedia.

CUPRINS

SUMAR EXECUTIV	3
I.DIMENSIUNILE CONCEPTUALE ALE ÎNVĂȚĂRII PE TOT PARCURSUL VIEȚII.....	4
II. ACCESUL LA ÎNVĂȚARE.....	8
2.1. COMPETENȚELE EXISTENTE ALE ADULȚILOR	8
2.2. PARTICIPAREA LA STUDII.....	10
2.3. ACCESUL LA INFORMAȚII RELEVANTE DESPRE ÎNVĂȚARE	11
2.4. ACCESUL LA ÎNVĂȚAREA FORMALĂ	12
2.5. ACCESUL LA ÎNVĂȚAREA NON-FORMALĂ	15
2.6. ACCESUL LA ÎNVĂȚAREA INFORMALĂ.....	18
III. MOTIVAȚIA DE A ÎNVĂȚA.....	20
3.1. GRADUL DE MOTIVAȚIE PENTRU ÎNVĂȚARE.....	20
3.2. FACTORII CARE DETERMINĂ MOTIVAȚIA DE A ÎNVĂȚA	22
3.3. FACTORII CARE DESCURAJEAZĂ ÎNVĂȚAREA.....	27
DESPRE CENTRUL PARTENERIAT PENTRU DEZVOLTARE	35

Autori:

Natalia COVRIG
Alexei BUZU
Vasile CANTARJI

SUMAR EXECUTIV

Modelul de învățare pe tot parcursul vieții din Moldova este unul ineficient. În ultimii ani, crește ponderea angajatorilor care se confruntă cu un acut deficit de competențe. Această problemă este caracteristică pentru mai multe sectoare din economie, fie că ne referim la servicii, industrie, sectoare aflate în dinamică sau sectoare ale economiei consolidate. Deficitul de competențe este resimțit și de persoanele ocupate. Tot mai multe dintre acestea consideră că ocupația pe care o dețin este superioară pregătirii lor profesionale. Această analiză arată că circa 40% din populație dețin specialități pentru care nu au urmat studii.

Modelul de învățare pe tot parcursul vieții este unul inequitabil. Acesta perpetuează inegalitățile structurale de pe piața muncii: (i) accesul redus pentru grupurile din zona rurală (tineri, femei tinere, persoane ocupate în agricultură); (ii) stimulează învățarea pe parcursul vieții în mare parte pentru cei ocupați în sectoare cu productivitate scăzută și în sectorul public; (iii) nu încurajează procesul de îmbunătățire sau schimbare a competențelor pentru persoanele din grupul de vârstă 50+ ani.

O nouă paradigmă pentru a stimula învățarea pe tot parcursul vieții va fi mai eficientă și mai echitabilă dacă va aborda dimensiunea *Motivației de a învăța și Accesului la învățare*. Un ecosistem eficient de dezvoltare a capacităților este cel care identifică aspectele specifice ale *Motivației* și ale *Accesului* pentru fiecare individ. Modelul prezumă că orice intervenție de politică publică, indiferent de grupul de interes sau de beneficiari, trebuie să asigure, concomitent, două elemente de bază: motivația de a învăța și accesul la învățare.

Această analiză arată că motivația de a învăța în Republica Moldova este relativ redusă. Doar 13,2% din populația ocupată ar fi interesată să beneficieze de noi oportunități de învățare și dezvoltare a competențelor, ponderea celor interesați din rândul populației inactive fiind mai mică – de 8,4%.

Totodată, constatăm că grupurile de populație cu un nivel înalt de educație și active pe piața muncii sunt cel mai motivate să învețe continuu. Datele arată că doar o pătrime din populație ar fi predispusă să urmeze studii formale pe viitor, adițional celor de care dispun deja. În cazul persoanelor cu dizabilități, cifra este de două ori mai mică – 11,9%, astfel evidențiindu-se o motivație mult mai redusă. Situația populației de etnie romă este alarmantă: numărul persoanelor care au urmat careva studii și ar fi predispuși să mai studieze în viitor este atât de mică, încât nu a fost posibilă o eventuală analiză și dezagregare a datelor.

Accesul la învățare, în special la educația informală, este insuficient. Aproximativ 60% din populație a urmat cel puțin o formă de învățământ pe parcursul vieții, care s-a soldat cu o specialitate profesională, (indiferent de forma acesteia). Astfel, două treimi din populația generală și fiecare a doua persoană cu dizabilități dispune de instruire profesională (din care a rezultat o calificare¹), obținută pe cale formală sau non-formală.

Circa 22% din populație nu are acces la învățământul formal de specializare. Aici vorbim despre acea categorie a populației care la moment nu dispune de studii formale de profesionalizare, dar și-ar fi dorit să le dețină. În mare parte, în această categorie se încadrează populația cu vârsta cuprinsă între 30-49 ani, cu venituri medii, care nu au avut posibilitatea să realizeze studii în virtutea anumitor circumstanțe.

¹ **Calificare** - recunoașterea oficială a valorii rezultatelor individuale ale învățării pentru piața muncii, precum și pentru educația și formarea profesională continuă printr-un act de studii (diplomă, certificat, atestat) ce conferă dreptul legal de a practica o profesie/meserie, https://mecc.gov.md/sites/default/files/metodologia_niv_iv-v.pdf

I. DIMENSIUNILE CONCEPTUALE ALE ÎNVĂȚĂRII PE TOT PARCURSUL VIEȚII

1. În Republica Moldova, lipsa competențelor adecvate este o problemă semnificativă. Analizele existente² arată că peste 25% din companii se confruntă cu un deficit de forță de muncă din cauza incapacității de a găsi personal calificat. Întreprinderile mijlocii și mari sunt mai afectate în acest sens. Mai mult, dezvoltarea precară a competențelor este caracteristică majorității sectoarelor economiei. Astfel, aceeași analiză menționează că companiile de transport se confruntă cu o insuficiență de circa 20-25% de șoferi; în sectorul articolelor de îmbrăcăminte, constrângerile de personal se estimează la aproximativ 10-40% din posturile vacante, iar întreprinderile din sectorul tehnologiilor informaționale duc lipsă de peste 20% de angajați.

2. Deficitul de competențe este confirmat și de populația ocupată. Conform ultimelor date oferite de către Biroul Național de Statistică pentru anul 2018 (în baza Anchetei Forței de Muncă)³, aproximativ 23,1% din populația ocupată menționa că specialitatea/meseria pe care o practică este superioară pregătirii lor. În anul 2015, proporția celor care împărtășeau această părere era de 19,6%. Analiza dată arată că circa 40% din populație deține specialități pentru care nu a urmat studii.

3. Constrângerea generală legată de lipsa de competențe se va acutiza și mai mult. Acest lucru se va întâmpla atât din cauza unor factori structurali specifici Republicii Moldova – migrația forței de muncă, îmbătrânirea populației, inegalități semnificative pe piața muncii⁴, cât și din cauza unor factori structurali globali, cum ar fi schimbarea permanentă și rapidă a calificărilor și ocupațiilor, automatizarea rapidă a acestora.

4. Răspunsul de politici din ultimii ani a fost unul inconsecvent și incomplet, dacă ar fi să raportăm la imensa provocare legată de lipsa competențelor. Două documente bune de politici (elaborate în baza unui cadru logic și cu surse clare de finanțare) – Strategia de dezvoltare a învățământului vocațional / tehnic pentru anii 2013-2020 și Strategia de dezvoltare a educației pentru anii 2014-2020 „Educația 2020” – au abordat, în mare parte, populația tânără din țară și mai puțin aspectul învățării pe tot parcursul vieții. În același timp, Strategia pentru Ocuparea Forței de Muncă (2017-2021) și-a propus drept prioritate *dezvoltarea capitalului uman pentru șanse sporite de angajare*, însă la nivel de acțiuni specifice a preconizat doar *îmbunătățirea cadrului legal privind învățarea pe tot parcursul vieții*.

5. Strategia de Dezvoltare Moldova 2030 oferă o abordare mai relevantă asupra învățării adulților. Aceasta își propune dezvoltarea sistemului de formare continuă a adulților pe tot parcursul vieții, în corespundere cu nevoile persoanei, raportate la necesitățile socioeconomice. Printre acțiunile prioritare, această politică țintește spre:

- Adaptarea sistemului educațional pentru promovarea educației centrate pe cel ce învață, care îl ajută să cunoască provocările dezvoltării durabile;
- Impulsionarea reformei privind implementarea conceptului de educație continuă și învățare pe tot parcursul vieții, în corespundere cu cerințele pieței forței de muncă;
- Asigurarea (re)profesionalizării periodice a populației apte de muncă pentru a spori competitivitatea acestora pe piața forței de muncă;
- Dezvoltarea cadrului în domeniul învățării pe tot parcursul vieții și educației adulților, care trebuie să fie stabil, să definească rolul diferitor prestatori de servicii educaționale, obligațiile financiare, să fixeze în mod clar drepturile cetățenilor la învățare pe parcursul vieții, normarea standardelor și monitorizare a lor, deoarece educația adulților, la fel ca și învățământul primar, cel secundar și cel profesional, reprezintă un bun social.

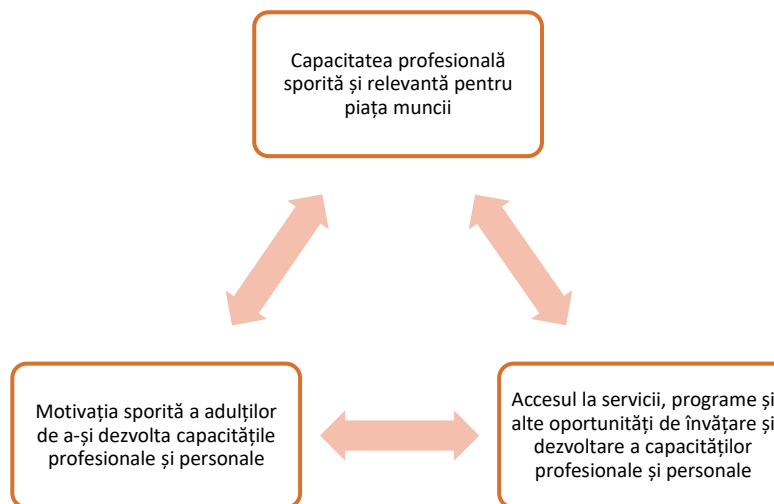
² Rutkowski, Jan Jerzy; Levin, Victoria; Bargu, Ali. 2017. *Missing skills : results of the skills module of the Moldovan Labor Market Forecast Survey (English)*. Washington, D.C. : World Bank Group.

³ *Forța de Muncă în Republica Moldova – Ocupare și Șomaj*, BNS

⁴ *Inegalitățile în Republica Moldova: Provocări și oportunități*, CPD

6. În cadrul acestei analize, propunem un model simplu de conceptualizare a modului în care autoritățile trebuie să dezvolte un ecosistem prielnic pentru dezvoltarea competențelor. Acest model pornește de la câteva principii de bază: (i) efortul de politici trebuie să fie centrat pe nevoile specifice ale indivizilor; (ii) cadrul de politici trebuie să pornească de la premisa că procesul de învățare este unul continuu; (iii) autoritățile trebuie să planifice acest proces, înțelegând că toți, indiferent de nivelul de pregătire, sector al economiei, au nevoie de învățare; (iv) ecosistemul de dezvoltare a competențelor va fi dezvoltat luând în considerare că fiecare individ are nevoie de competențe diferite și fiecare învață în mod diferit; (v) pe viitor, evaluarea competențelor se va face de către angajatori și angajat și mai puțin de către cei care prestează servicii sau programe de învățare.

7. Un ecosistem de dezvoltare a competențelor, care răspunde tuturor principiilor enumerate mai sus, va fi construit pe baza a două dimensiuni: **MOTIVAȚIA DE A ÎNVĂȚA ȘI ACCESUL LA ÎNVĂȚARE**. Modelul (prezentat mai jos) prezumă că orice intervenție de politică publică, indiferent de grupul de interes sau de beneficiari, trebuie să asigure concomitent respectarea acestor două elemente. În lipsa uneia dintre ele, orice efort de politică publică va eșua. Așadar, aceste două elemente reprezintă pilonii indispensabili pentru orice politică și efort consistent în domeniul educației pe tot parcursul vieții.

8. **Ce presupune acest model?** Acesta prezumă că dimensiunile *Motivație* și *Acces* se manifestă în mod distinct pentru orice persoană, fie aceasta ocupată sau inactivă, cu studii superioare sau medii, persoană care activează în domeniu TIC sau agricultură, femeie sau bărbat, tânăr sau persoană mai în vârstă. Un ecosistem eficient de dezvoltare a capacităților identifică aspectele specifice ale *Motivației* și ale *Accesului* pentru fiecare individ în parte. Figura de mai jos oferă o descriere mai detaliată a ceea ce avem în vedere prin dimensiunile *Motivație* și *Acces*:

Motivație	Access
<ul style="list-style-type: none"> • Consideră că dezvoltarea competențelor este legată direct de beneficiile de pe piața muncii; • Este încurajat să își dezvolte competențele în mod continuu; • Procesul de învățare este unul relativ simplu; • Nu este descurajat de potențiale costuri, investiții de timp și efort, distanță și alte potențiale obstacole legate de dezvoltarea competențelor; • Crede în calitatea procesului de învățare. 	<ul style="list-style-type: none"> • Informațiile relevante sunt disponibile; • Serviciile, programele și instrumentele de învățare sunt disponibile; • Învățarea este legată de puține precondiții, costuri directe și costuri ascunse; • Învățarea este accesibilă din perspectivă geografică, din perspectiva timpului și a efortului; • Procesul de învățare este unul lipsit de corupție.

Figura 1. Dimensiunile fundamentale ale învățării pe tot parcursul vieții

9. Dacă considerăm aceste două dimensiuni drept fundamentale pentru un ecosistem de dezvoltare a competențelor, atunci adulții pot fi grupați în patru categorii distincte, din perspectiva învățării pe tot parcursul vieții. Aceste categorii se referă la:

- **Cei împuterniciți (ponderea estimată pentru educația formală este de 14,7% și non formală - de 8%)** – acest grup are acces și motivația necesară pentru a învăța. Aceștia sunt beneficiarii majoritari a programelor, serviciilor și oportunităților de învățare formală, non formală și informală. Din perspectiva politicilor publice, preocuparea față de acest grup trebuie să fie legată de modul în care dezvoltarea competențelor se reflectă în beneficii concrete pe piața muncii (angajare rapidă, remunerare adecvată, avansare în carieră).
- **Cei neinteresați (ponderea estimată pentru educația formală este de 39,1% și non formală de - 4,9%)** – acest grup are acces la forme de învățare, dar nu este interesat să le valorifice, deoarece nu le consideră relevante pentru succesul pe piața muncii sau nu intenționează să rămână activ pe piața muncii în viitorul apropiat. În cazul acestui grup, politicile publice trebuie să se preocupe de simplificarea semnificativă a procesului de învățare sau certificare a competențelor, încurajarea învățării la locul de muncă și informarea țintită despre oportunitățile și beneficiile procesului de învățare.
- **Cei excluși (ponderea estimată pentru educația formală este de 9% și non formală de - 11,3%)** – acest grup manifestă interes pentru a-și dezvolta competențele (sau pentru a obține competențe noi), dar întâmpină bariere legate de cost, timp, distanță sau de altă natură. Din punct de vedere al politicilor publice, acest grup trebuie să devină o prioritate pentru autorități și ulterioarele intervenții. O regândire a tuturor programelor și oportunităților de învățare din perspectiva accesibilității (ca timp, cost, reconciliere a vieții profesionale cu cea de familie, distanță) vor produce rezultate rapide.
- **Cei descurajați (ponderea estimată pentru educația formală este de 32,7% și non formală de - 74,1%)** – acest grup nu are acces și motivație pentru învățare. O bună parte din grupul respectiv anterior a făcut parte din grupul *Celor excluși*. Din perspectiva politicilor publice, va fi necesară o abordare integrată a programelor de activare pe piața muncii, a serviciilor sociale, de consiliere și servicii de învățare, suport materiale etc.

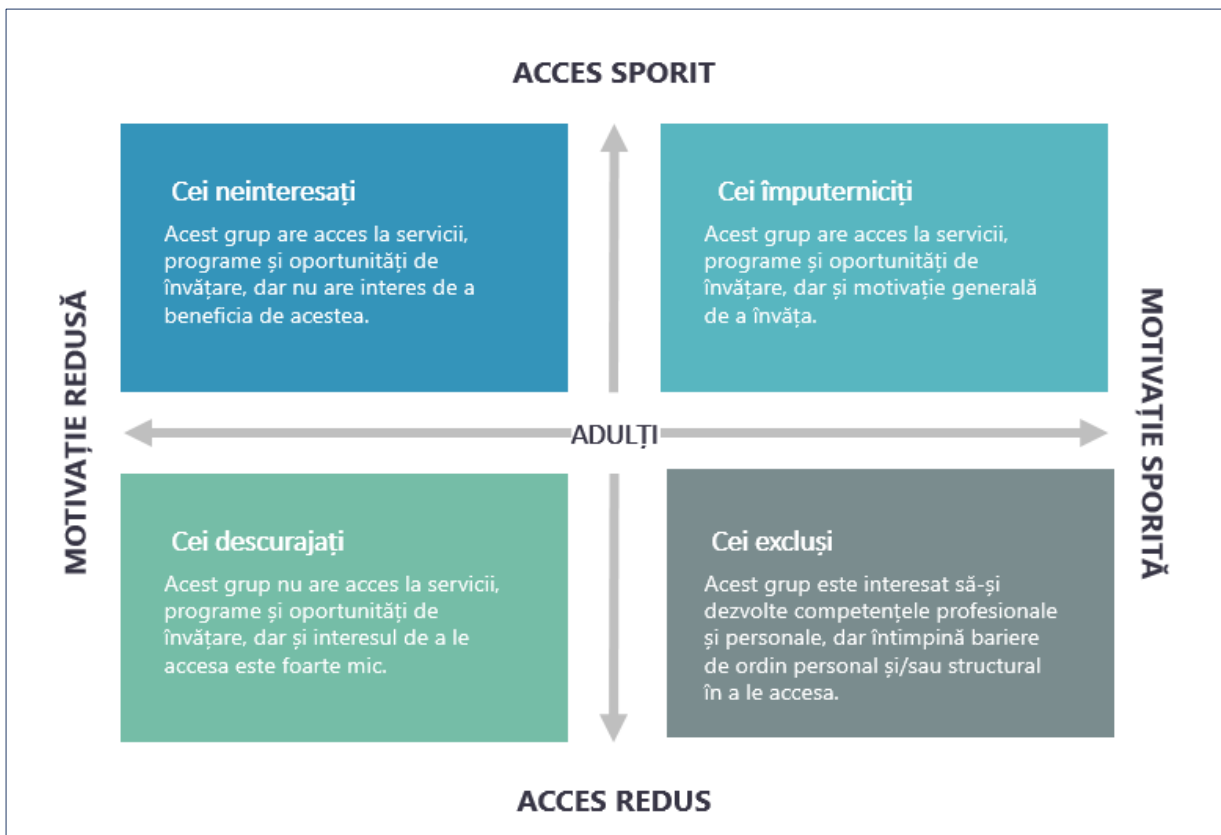

Figura 2. Gruparea populației în funcție de Accesul și Motivația acestora pentru învățarea continuă

10. Constatăm că, în Moldova, problema de bază în ceea ce privește dezvoltarea competențelor este legată, în special, de motivație. În baza datelor obținute în cadrul cercetării din teren⁵, am încercat să cartografiem grupurile socio-demografice din țară, în dependență de dimensiunea *Accesului* și a *Motivației*. Acest lucru ne permite să constatăm următoarele:

- (i) nivelul de motivare pentru învățarea continuă, în termeni relativi, este mult mai mic comparativ cu gradul de acces la învățare. Această constatare are implicații semnificative pentru un eventual model de învățare pe parcursul vieții, deoarece orice abordare de politici care nu va ține cont de nivelul de motivare va constitui o intervenție puțin relevantă și cost-eficientă;
- (ii) observăm, cu unele excepții, că modelul existent de învățare pe parcursul vieții este inechitabil, prin faptul că în grupul *Celor excluși* se aliniază categoria de tineri, femei; în grupul *Celor descurajați* sunt concentrate, în mare parte, persoanele din zonele rurale și cele cu un nivel scăzut de studii, iar în grupul *Celor neinteresate* se regăsesc persoanele din grupul de vârstă de pre-pensionare. Și în acest caz, orice politică publică ce nu va ține cont de aceste inegalități va continua perpetuarea acestora.

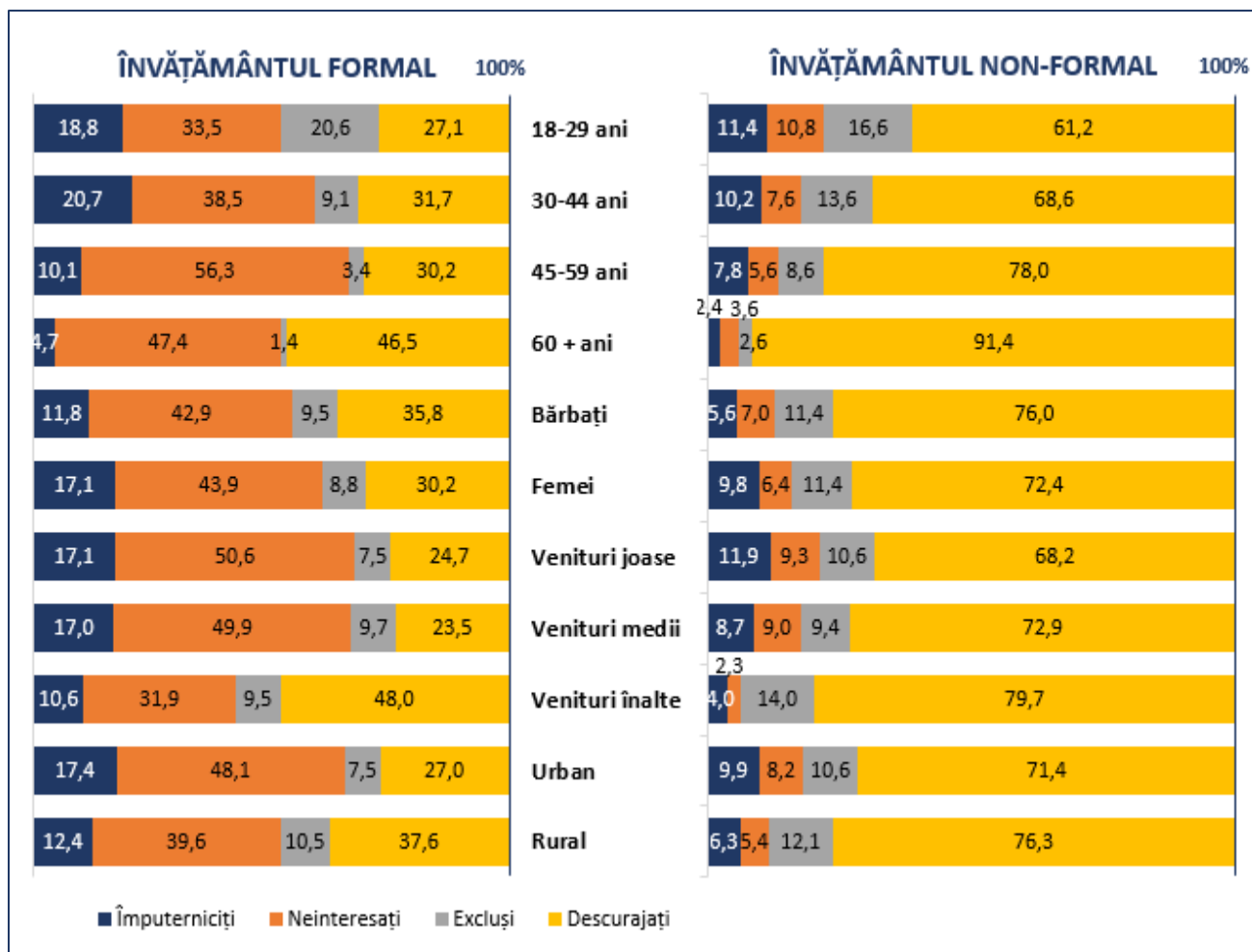

Figura 3. Gruparea populației Republicii Moldova în funcție de motivație și acces la învățarea pe tot parcursul vieții
Sursa: Sondaj de opinie CPD, 2019

⁵ Pentru estimarea *Motivației* populației au fost luate în calcul ponderile persoanelor care au realizat anterior studii formale și/sau non-formale și ar fi predispuși să mai urmeze pe viitor.

Pentru estimarea *Accesului* au fost luate în considerare ponderile respondenților care nu dispun de studii formale de specializare și nu au urmat niciodată studii non-formale, dar și-ar fi dorit acest lucru, însă nu a fost posibil în virtutea anumitor obstacole întâlnite.

II. ACCESUL LA ÎNVĂȚARE

2.1. Competențele existente ale adulților

11. În cadrul acestei analize, capacitatea populației este evaluată prin prisma nivelului actual de cunoștințe și pregătire profesională în relație cu piața muncii. Aceasta din urmă este vizată secundar și abordată mai mult din perspectiva necesităților de învățare ale populației. Studiul pune în evidență, pe de o parte, o rată scăzută de ocupare a populației, iar pe de altă parte, un nivel insuficient de pregătire profesională a acesteia.

12. Astfel, doar 4 din 10 persoane cu vârstă aptă de muncă sunt ocupate economic, iar 22,6% se declară șomeri⁶. Rata de ocupare a persoanelor cu dizabilități este de patru ori mai mică în raport cu populația generală (figura 4). Populația de etnie romă înregistrează o angajabilitate⁷ aproape nulă, rata de angajare fiind de șapte ori mai mică (6,4% versus 45,0%), iar ponderea șomerilor – de două ori mare. Astfel, ponderea populației economic active (ocupată și în căutarea unui loc de muncă) este simțitor mai mică în cazul populației de etnie romă, comparativ cu grupul de referință non-Roma. În mediul rural se atestă o rată de ocupare mai mică – 31,3% față de 51,7% în mediul urban, ca urmare a gradului înalt de ocupare informală în sectorul agricol.

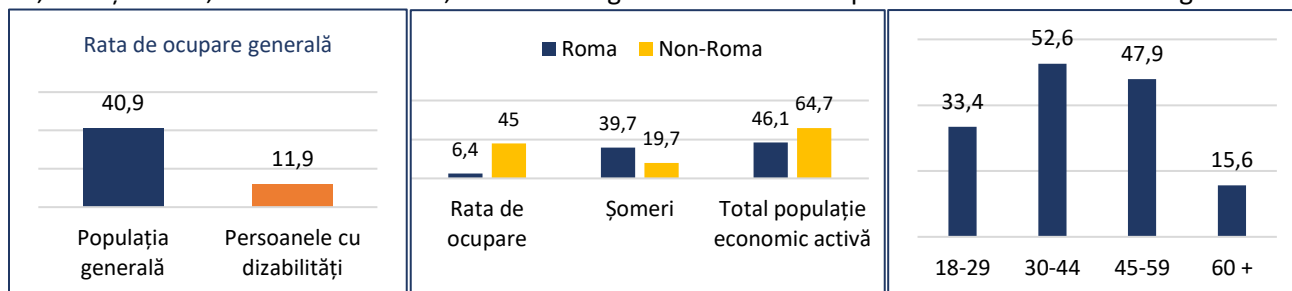

Figura 4. Rata de ocupare și activitate economică a populației
Sursa: Sondaj de opinie CPD, 2019

13. Impactul politicilor publice de încadrare a populației în câmpul muncii este slab resimțit. Datele de mai jos vin să confirme faptul că politicile publice nu oferă suficiente soluții și oportunități de încadrare în câmpul muncii pentru toate grupurile de populație, în mod special cele vulnerabile (populația de etnie romă, persoanele cu dizabilități, tinerii, vârstnicii, femeile, etc). Ponderea generală a persoanelor care își asumă munca casnică și care au statut de șomer este destul de mare (14,5% și, respectiv, 22,6%). Această tendință este foarte pronunțată în rândul persoanelor de etnie romă, unde circa 40% se declară șomeri și 33% prestează muncă casnică. Totodată, doar 4,5% dintre acestea sunt angajate.

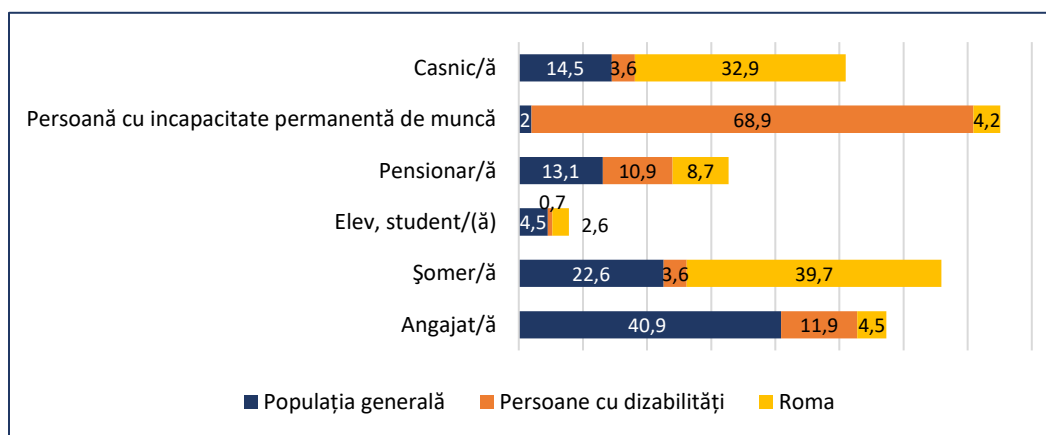

Figura 5. Statutul ocupațional al populației, %
Sursa: Sondaj de opinie CPD, 2019

⁶ Aceste date ar putea să nu coincidă cu rata șomajului raportată de BNS, care este stabilită în baza criteriilor BEM.

⁷ **Angajabilitatea** se referă la capacitatea unei persoane de a obține un loc de muncă în concordanță cu competențele sale, de a-și menține, de a se dezvolta profesional, capacitatea de antreprenoriat a unei persoane și posibilitatea de a-și schimba locul de muncă.

14. Rata scăzută de ocupare a populației este determinată și de nivelul redus de calificare și de necoresponderea între nivelul de studii și cerințele pieței. Doar 6 din 10 persoane dispun de studii care oferă specialitate pe piața muncii, fie acestea studii medii profesionale, fie studii superioare. Femeile au un profil educațional mai avansat, 25,2% dintre acestea având studii superioare finite, comparativ cu 16,5% în rândul bărbaților. Studiile medii profesionale constituie cel mai înalt nivel educațional pentru o bună parte din persoanele cu vârsta de 45-59 ani (50,2%) și peste 60 ani (39,8%). Studiile superioare sunt caracteristice mai mult persoanelor din mediul urban (33,6% versus 10,6% în mediul rural). O analiză mai detaliată a capacității scoate în evidență faptul că persoanele cu dizabilități sunt defavorizate în obținerea calificărilor profesionale în cadrul sistemului formal de învățământ. Astfel, în rândul acestora este de două ori mai mică ponderea deținătorilor de diplome universitare, comparativ cu populația generală (a se vedea figura 6).

15. Circa jumătate din populația de etnie romă nu dispune de studii. Astfel, 46,1% nu au urmat nici un nivel de educație, iar alți 21% dețin doar studii primare. Graficul de mai jos accentuează vulnerabilitatea acestui grup și nivelul de marginalizare a acestuia – circa 70% din populația acestui grup etnic dispune de cel mai jos nivel de educație formală. Această situație impune necesitatea de a întreprinde măsuri structurale, fezabile de sporire a accesului la educație, pe de o parte, și a motivației acestora, pe de altă parte. Totodată, observăm că doar 7% dintre persoanele de etnie romă dispun de studii de specialitate.

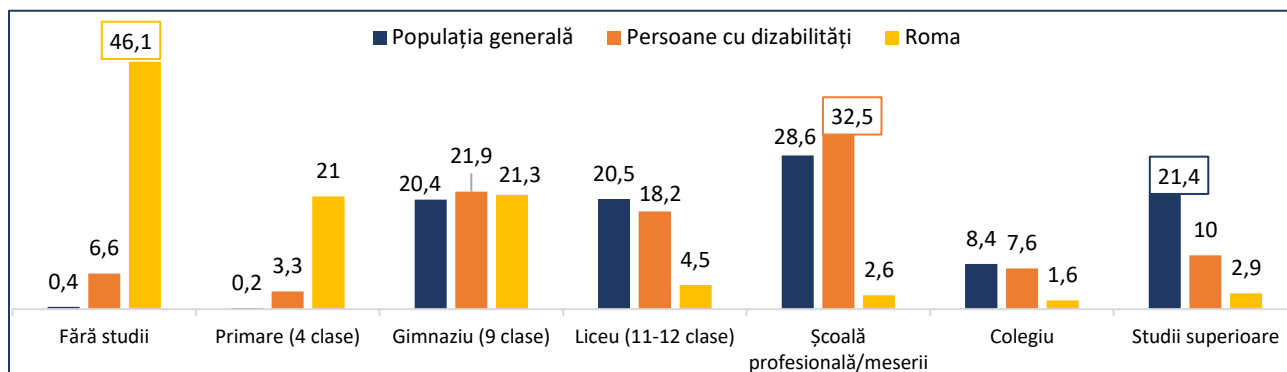

Figura 6. Nivelul de studii al populației, pe grupuri sociale (studii realizate în cadrul unui sistem formal de învățământ), %
Sursa: Sondaj de opinie CPD, 2019

16. Circa 40% din populație practică specialități pentru care nu au urmat studii, iar în cazul persoanelor de etnie romă, acest lucru este valabil pentru 79,8% din populație (figura 7). Femeile, într-o proporție mai mare, dețin studii superioare pentru specialitatea care o practică (26%), în timp ce mai mulți bărbați dețin diplomă de studii medii profesionale – 24,5%. Anumite diferențe se observă și în funcție de vârstă: populația de 18-44 ani a obținut specialitatea în cadrul studiilor superioare, iar populația de peste 45 ani – în urma studiilor medii profesionale (școală profesională, în cazul persoanelor de 45-59 ani – 27,9% și colegiu, în cazul vârstnicilor de peste 60 ani – 17,4%). Cel puțin o specialitate dețin 90,5% din populația generală, iar 32,5% dețin două sau mai multe specialități. În cazul persoanelor cu dizabilități, dispun de cel puțin o specialitate 80,8%, iar 29,5% au mai mult decât o specialitate. 32,0% din populația de etnie romă nu dispune de nici o specialitate formală sau neformală și doar 17,2% respondenți dispun de mai multe specialități.

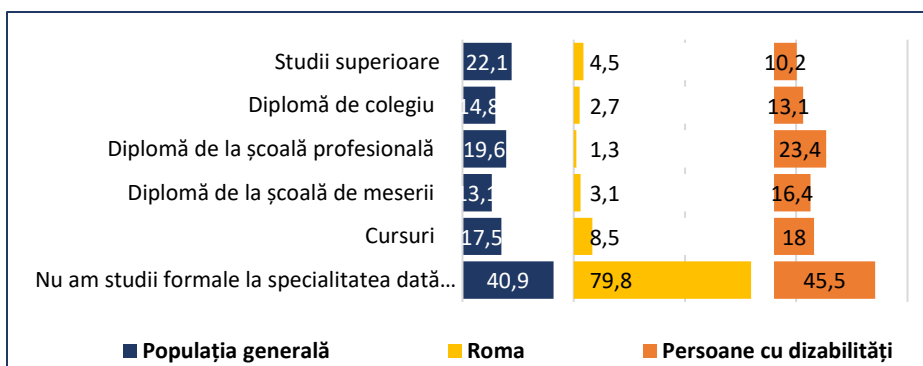

Figura 7. Modul de obținere a specialităților; Sursa: Sondaj de opinie CPD, 2019

2.2. Participarea la studii

17. Peste 60% din populația generală a urmat cel puțin o formă de învățământ pe parcursul vieții, care s-a soldat cu o specialitate profesională, (indiferent de forma acesteia). Astfel, două treimi din populația generală și fiecare a doua persoană cu dizabilități dispune de instruire profesională (din care a rezultat o calificare⁸), indiferent de forma cum aceasta a fost obținută, pe cale formală sau non-formală (figura 8). În cazul populației de etnie romă situația este alarmantă: doar 16% au urmat o formă de învățare. Aceste cifre sugerează câteva elemente importante: (i) accesul redus al populației la diferite forme de învățământ, (ii) insuficiența măsurilor active de încadrare a grupurilor vulnerabile în activități de învățare, (iii) preocuparea redusă a populației pentru învățarea pe tot parcursul vieții.

18. Bărbații din grupurile vulnerabile se implică mai mult în activități de învățare, în raport cu femeile. Astfel, observăm o diferență de 17% între femeile și bărbații cu dizabilități, în ce privește participarea la cel puțin o formă de învățământ: 45,1% versus 62,7%. O situație similară se atestă și în cazul persoanelor de etnie romă: de două ori mai puține femei, comparativ cu bărbații, au participat la careva studii. Figura de mai jos accentuează inegalitatea dublă cu care se confruntă grupurile vulnerabile: pe de o parte, acestea sunt mai dezavantajate în raport cu populația generală, în ce privește accesul la oportunități de învățare; pe de altă parte, inegalitățile apar și în interiorul grupului vulnerabil, femeile fiind mai marginalizate în realizarea studiilor. Totodată, observăm o rată mai înaltă de participare la studii în mediul urban.

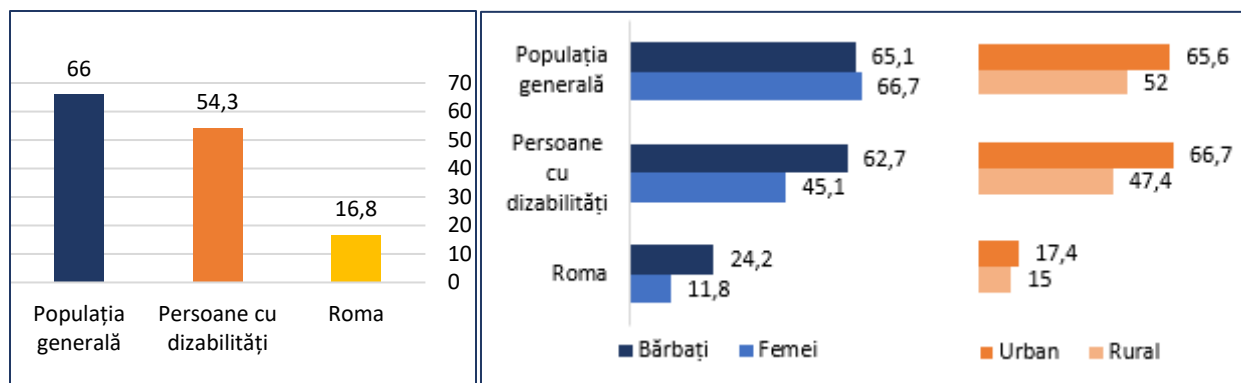

Figura 8. Participarea populației în activități de învățare (cel puțin o formă de învățământ), soldată cu o specialitate profesională, %
Sursa: Sondaj de opinie CPD, 2019

19. Nivelul de participare a populației în activități de învățare este influențat de nivelul de trai. Se observă o relație direct proporțională între veniturile populației și participarea acesteia la diferite forme de învățământ, din care rezultă o calificare/ specializare pentru piața muncii: persoanele cu venituri modeste sunt de două ori mai puțin implicate în activități de învățare, comparativ cu populația care declară un nivel înalt de venituri. Aici putem vorbi despre o legătură causală reciprocă: pe o parte, nivelul de studii și calificări ale persoanei influențează nivelul ulterior al veniturilor acesteia, iar pe de altă parte, posibilitățile financiare determină, la un moment dat, decizia de a urma sau nu careva forme de învățământ. O atenție deosebită trebuie să acordăm faptului că în cazul populației de etnie romă cu venituri scăzute, rata de participare în învățământul profesional este foarte mică – circa 6% (a se vedea figura 9).

20. Totodată, observăm anumite tendințe de participare la studii în funcție de vârstă: tinerii într-o proporție mai mare participă în diferite activități de învățare comparativ cu persoanele vârstnice. Excepție din acest ansamblu fac persoanele cu dizabilități: odată cu înaintarea în vârstă, crește considerabil ponderea persoanelor care au urmat cel puțin o formă de învățământ (figura 9). Acest lucru se explică prin faptul că persoanele cu dizabilități parcurg un traseu specific de dezvoltare: prima perioadă a vieții este concentrată pe dezvoltarea de abilități, deprinderi de viață, recuperare, iar ulterior, după ce ating un anumit nivel de

⁸ **Calificare** - recunoașterea oficială a valorii rezultatelor individuale ale învățării pentru piața muncii, precum și pentru educația și formarea profesională continuă printr-un act de studii (diplomă, certificat, atestat) ce conferă dreptul legal de a practica o profesie/meserie, https://mecc.gov.md/sites/default/files/metodologia_niv_iv-v.pdf

dezvoltare, sunt încadrați în sistemul de învățământ (lucru care se întâmplă mai târziu în raport cu populația generală). În cazul populației de etnie romă, implicarea mai mare a tinerilor în activități de învățare se datorează eforturilor din ultima perioadă a autorităților de a implementa programe de incluziune, de a spori accesul copiilor de etnie romă la studii și alte servicii publice.

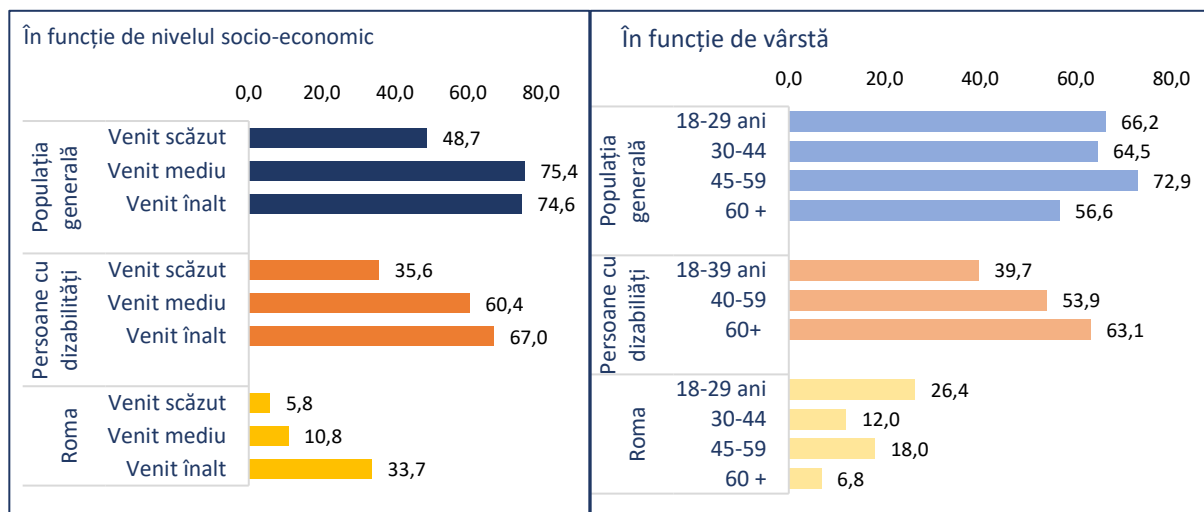

Figura 9. Participarea populației în activități de învățare (cel puțin o formă de învățământ), soldată cu o specialitate profesională, %
Sursa: Sondaj de opinie CPD, 2019

2.3. Accesul la informații relevante despre învățare

21. Accesul la informații determină nivelul de participare a adulților în activități de învățare. Datele Studiului privind Educația Adulților (AES – Adult Education Survey)⁹, realizat la nivelul statelor-membre ale Uniunii Europene, ne permit să identificăm o relație extrem de strânsă între nivelul de acces al populației la informații cu privire la oportunități de învățare și rata de participare în activități de învățământ formal, non-formal și informal (a se vedea figura 10). Astfel, accesul la informații de această natură devine o premisă importantă pentru decizia de a continua/ urma o anumită formă de învățământ. Este important faptul că la nivel european ponderea persoanelor care nu au reușit să găsească informația potrivită este de doar 3%, comparativ cu 16% în Republica Moldova.

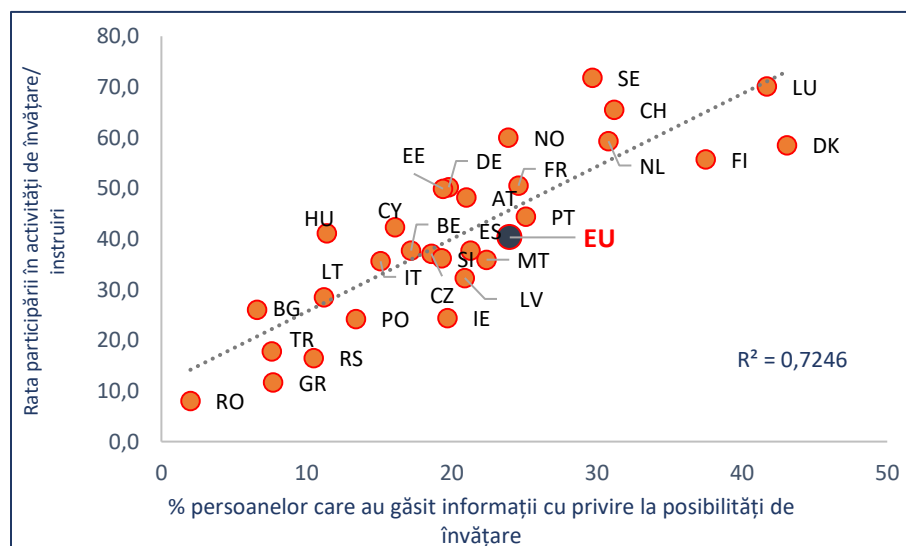

Figura 10. Relația dintre accesul la informație și participarea în activități de învățare pe parcursul vieții
Sursa: Eurostat, 2011

⁹Adult Education Survey (AES), <https://ec.europa.eu/eurostat/web/microdata/adult-education-survey>

22. Grupurile vulnerabile au un acces mai redus la informații relevante pentru învățare. Analiza relației dintre tendința de a căuta informații cu privire la posibilități de studiere și identificarea de facto a acestei informații a permis cartografierea grupurilor cu un acces limitat la oportunități de învățare. Figura 11 evidențiază vârstnicii ca fiind grupul cel mai exclus din aceasta perspectivă: dintre persoanele care au căutat informații despre posibilitățile de studiere, doar 35% au reușit să găsească informația potrivită. La cealaltă extremă, se remarcă nivel mai sporit al indicatorului în cazul tinerilor, persoanelor cu nivel înalt de studii și nivel socio-economic modest.

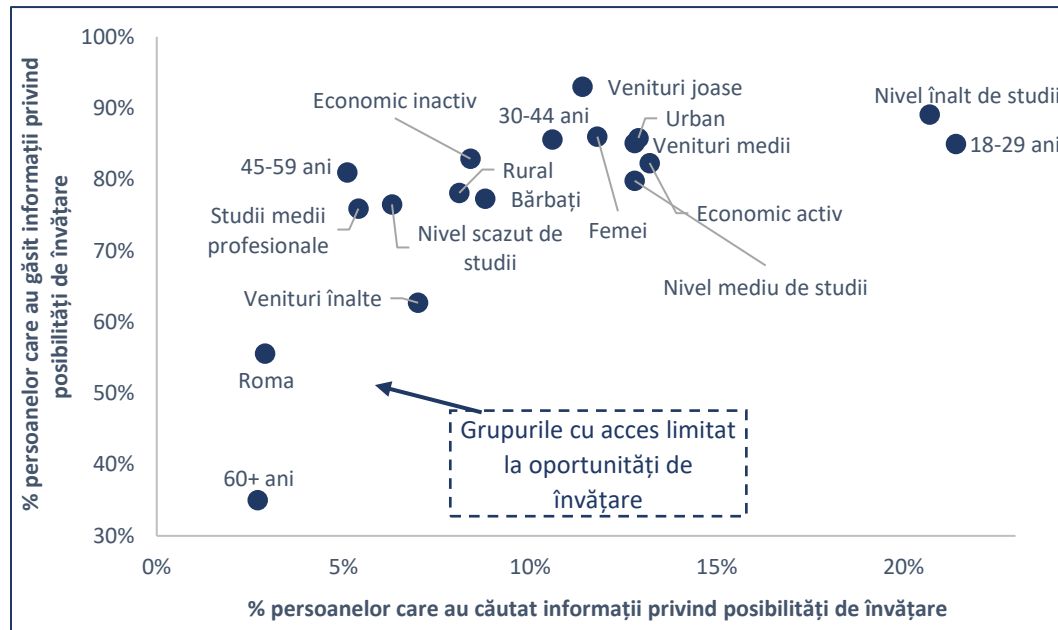

Figura 11. Accesul populației la informații cu privire la posibilitățile de continuare/urmărire a unei forme de învățământ
Sursa: Sondaj de opinie CPD, 2019

2.4. Accesul la învățarea formală

23. În mod specific, în cadrul prezentei analize se operează cu trei tipuri ale educației, în scopul profesionalizării: formală, non-formală și informală¹⁰. Rata de cuprindere în învățământul formal este de 99,6%, alte 0,4% din populație fiind fără studii sau având finalizate doar studii primare (până la 4 clase). De studii formale, care certifică obținerea unei profesii, dispun circa 58% din populația generală și 50% din persoanele cu dizabilități¹¹ (a se vedea figura 12). Astfel, observăm că ponderea persoanelor cu dizabilități care optează pentru studiile formale este relativ aproape de populația generală. De cealaltă parte, populația de etnie romă se plasează în extremă în ce privește participarea la studii formale, cu scopul obținerii unei profesii/calificări profesionale - doar 7%, rata acestora fiind de opt ori mai mică, față de populația generală.

24. Circa 22% din populație nu au acces la învățământul formal de specializare. Aici vorbim despre acea pondere a populației care la moment nu dispune de studii formale de profesionalizare, dar și-ar fi dorit să le dețină. În mare parte, în această categorie se încadrează populația cu vârsta cuprinsă între 30-49 ani, cu venituri medii, care nu au avut posibilitatea să realizeze studii în virtutea anumitor circumstanțe.

¹⁰ **Învățarea în context formal** reprezintă o învățare organizată și structurată și se fundamentează pe o proiectare didactică explicită. Acest tip de învățare are obiective, durate și resurse, depinde de voința celui care învață și se finalizează cu certificarea instituționalizată a cunoștințelor și competențelor dobândite.

Învățarea în context non-formal este considerată ca fiind învățarea integrată în cadrul unor activități planificate, cu obiective de învățare, care nu urmează în mod explicit un curriculum și poate diferi ca durată. Acest tip de învățare depinde de intenția celui care învață și nu conduce în mod automat la certificarea cunoștințelor și competențelor dobândite.

Învățarea în context informal reprezintă rezultatul unor activități zilnice legate de muncă, mediul familial, timpul liber și nu este organizată sau structurată din punct de vedere al obiectivelor, duratei ori sprijinului pentru învățare. Acest tip de învățare nu este dependent de intenția celui care învață. La fel nu conduce în mod automat la certificarea cunoștințelor și competențelor dobândite.

¹¹ **NOTĂ:** În cadrul prezentului raport, prin **educație formală** ne referim la acele nivele de studii din care rezultă o calificare sau specialitate profesională, care conferă dreptul legal de a practica o meserie (nu au fost luate în calcul studiile liceale, gimnaziale și primare).

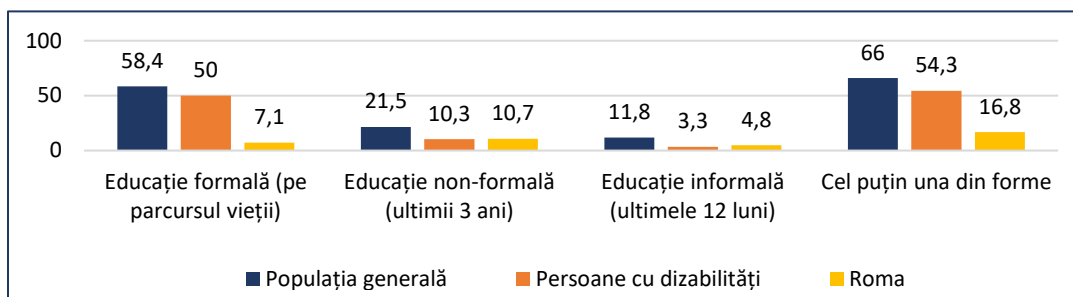

Figura 12. Participarea la diferite forme de studii profesionale, %
Sursa: Sondaj de opinie CPD, 2019

25. În jur de 15% din populație a urmat studii formale mai mult decât o singură dată. În rândul persoanelor cu dizabilități doar 9% au urmat mai multe studii formale pe parcursul vieții (2 sau 3 ori). Aceasta ne indică nivelul relativ scăzut al predispoziției și accesului populației la învățarea continuă, în cadrul unui sistem formal de învățământ. În rândul populației generale, putem remarca următoarea tendință: persoanele ce dețin studii superioare urmează în mediu mai multe instruirii, decât persoanele cu studii medii profesionale.

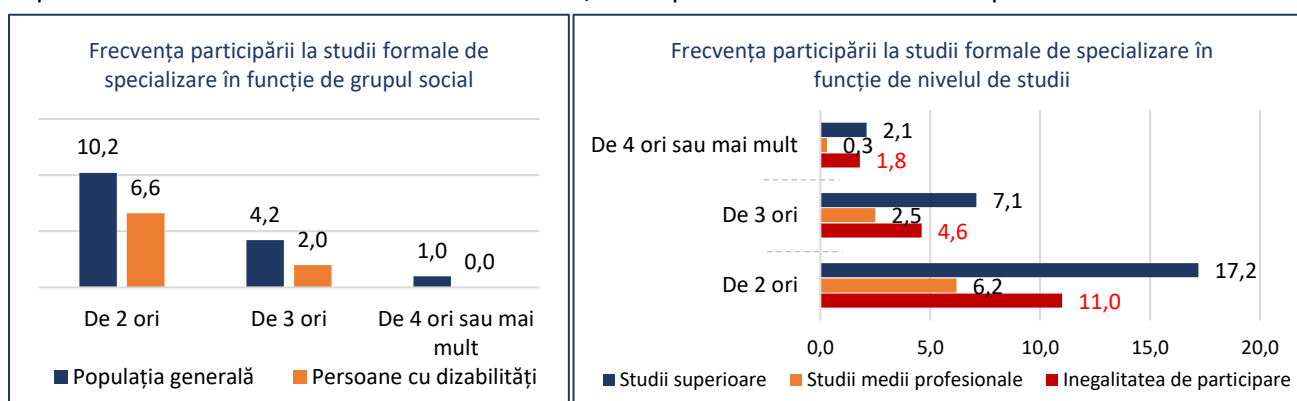

Figura 13. Frecvența participării la educație formală, %¹²

Sursa: Sondaj de opinie CPD, 2019

26. Doar 5% din populație au urmat studii la distanță. În Republica Moldova sunt foarte puțin prezente formele de învățământ la distanță: 1,9% au realizat studii prin utilizarea calculatorului conectat sau nu la internet și 3,1% au optat pentru învățarea prin utilizarea materialelor didactice tradiționale (de ex. cărți). Majoritatea populației optează pentru studiile realizate în forma clasică, pe cicluri de învățământ, cu prezența celui încadrat în studii (86%), fără a se înregistra careva diferențe semnificative pe categorii socio-demografice (în funcție de vârstă, gen etc.). Durata studiilor a depins de nivelul de învățământ, în jumătate dintre cazuri fiind vorba de peste 2 ani de studii. În ce privește studiile de durată mai scurtă, persoanele cu dizabilități înregistrează ponderi mai mari.

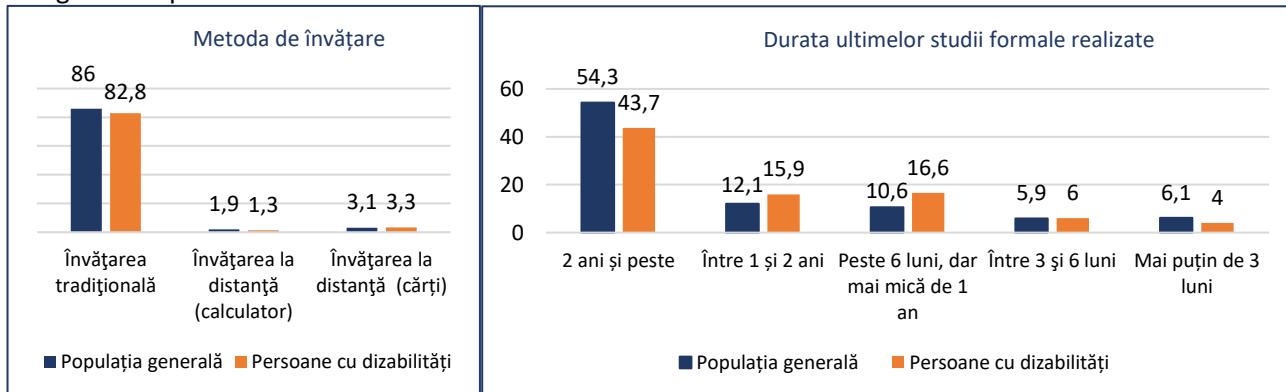

Figura 14. Durata studiilor formale obținute și modalitatea de realizare a acestora, %

Sursa: Sondaj de opinie CPD, 2019

¹² **NOTĂ:** În cazul populației de etnie romă, din cauza nivelului scăzut de participare la studii, subșantionul persoanelor care au urmat instruire profesională formală este prea mic (22 cazuri) pentru a permite analiza detaliată.

27. Cele mai importante inegalități de participare continuă în învățământul formal sunt legate de venituri și vârstă. Inegalitățile sunt mai semnificative în cazul participării pentru a doua oară la studii formale, ulterior acestea se reduc (ponderea populației care urmează 3 sau mai multe studii formale de specializare scade considerabil). În cazul de față, persoanele cu venituri scăzute au tendința de a urma mai multe studii formale. Putem intui, în mod rezonabil, că o bună parte dintre acestea sunt tinerii, care la această vârstă se concentrează pe realizarea studiilor și dezvoltarea de capacități, iar mai târziu își formează capitalul financiar. Această presupunere este confirmată și de prezența inegalității de vârstă: odată cu înaintarea în vârstă, scade ponderea persoanelor implicate în activități de învățare. Inegalitatea de gen și cea legată de dizabilitate, deși au o valoare mai mică, sunt prezente la toate etapele de învățare (pentru mai multe detalii privind calculele inegalităților a se consulta Metodologia).

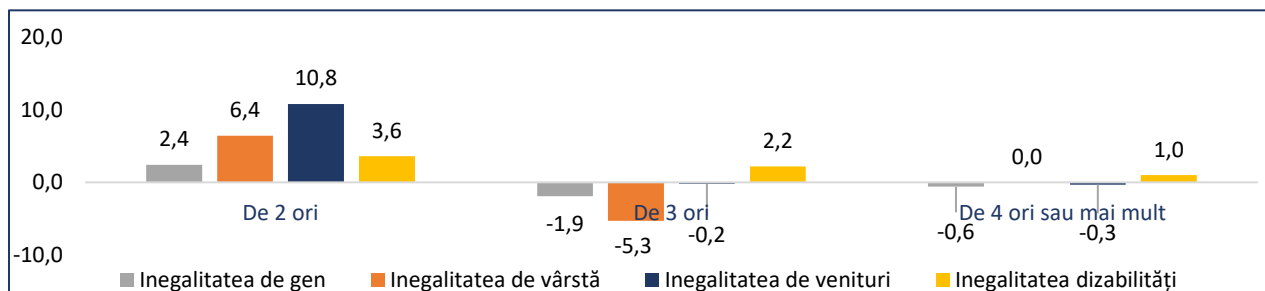

Figura 15. Inegalitățile de participare la învățarea formală continuă, %
Sursa: Sondaj de opinie CPD, 2019

28. Persoanele cu venituri modeste și din mediul rural înregistrează un nivel mai redus de participare la studii. Aici putem evidenția două probleme, în contextul Republicii Moldova: i) pe de o parte, persoanele cu venituri mai înalte, au acces sporit la studii, însă ulterior, o bună parte dintre aceștia părăsesc țara (fenomenul exodului de creiere); ii) persoanele cu venituri modeste și cele din mediul rural, deși și-ar dori să urmeze careva studii, se abțin din cauza posibilităților financiare reduse. Dacă analizăm nivelul de participare la studii formale în funcție de vârstă, nu putem observa diferențe semnificative (figura 16).

29. Bărbații într-o proporție mai mică participă la studii formale. Din figura 16 putem conchide că bărbații sunt mai puțin predispuși să realizeze studii formale pentru obținerea unei profesii, specializări. Acest lucru este confirmat și de datele oficiale oferite de către Biroul Național de Statistică, conform cărora numărul anual de fete care absolvesc o instituție de învățământ specializat este mai mare decât numărul băieților¹³. Aceeași sursă indică faptul că bărbații, într-o proporție destul de mare văd scopul vieții în a câștiga bani și mai puțin în a continua studiile¹⁴.

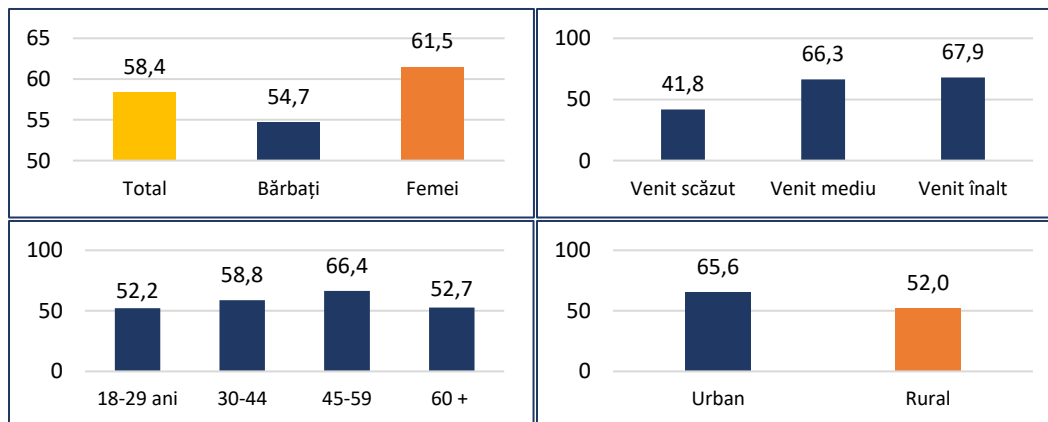

Figura 16. Participarea populației la studii formale, %
Sursa: Sondaj de opinie CPD, 2019

¹³ Biroul Național de Statistică, Banca de date statistice, tabele: absolvenții instituțiilor de învățământ superior.

¹⁴ Tranziția de la școală la muncă, Biroul Național de Statistică, 2015

https://statistica.gov.md/public/files/publicatii_electronice/Cercetarea_TSM/Sinteza_TSM_2015.pdf

30. Responsabilitățile familiale și costurile financiare limitează accesul la educația formală. Acest lucru devine mai pronunțat în cazul femeilor – mai mult de jumătate dintre ele se confruntă cu această problemă. Bariera legată de responsabilitățile familiale este mai conturată în mediul rural (52,3% față de 28% în mediul urban). În același timp, observăm că intenția de a urma studii formale este influențată și de o serie de factori externi, cum ar fi capacitatea financiară redusă, accesul din perspectiva geografică sau bariere legate de locul de muncă (fie nu coincide programul, fie angajatorul nu încuraja asemenea activități). Responsabilitățile familiale și costul instruirii sunt principalele bariere de acces și pentru populația de etnie romă.

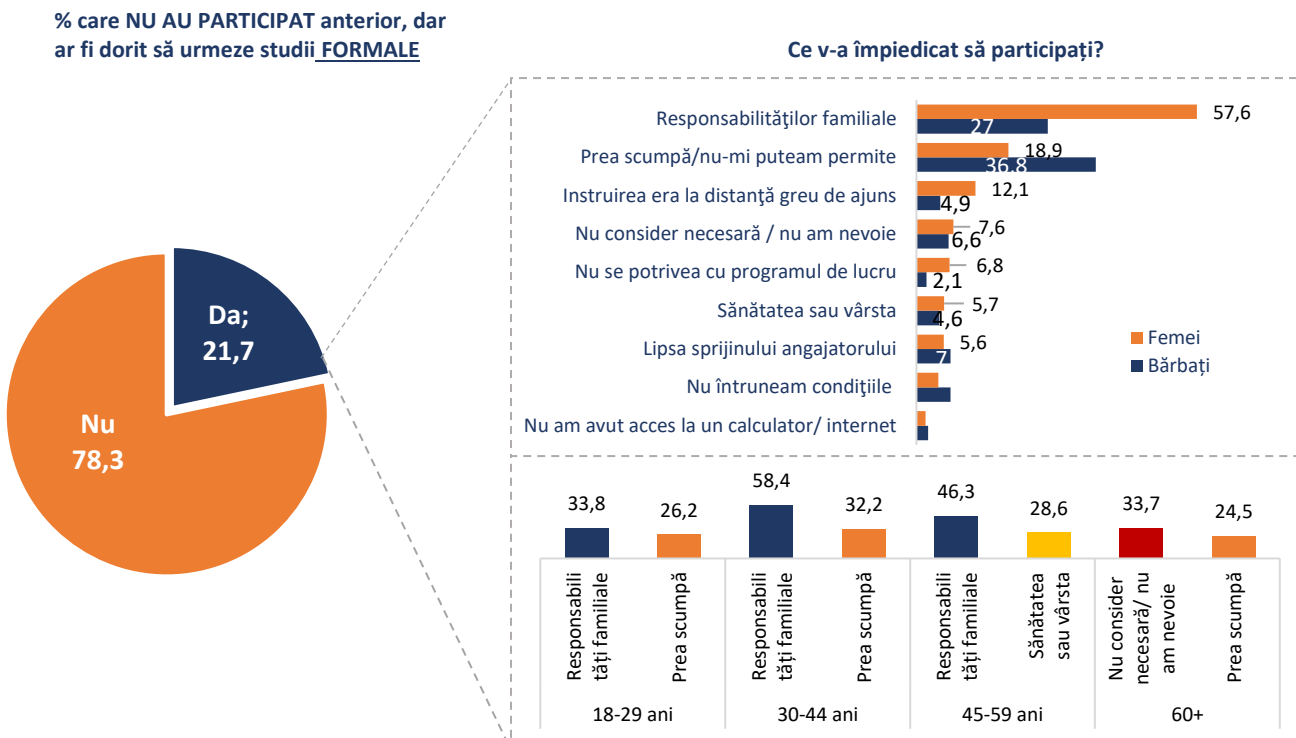

Figura 17. Nivelul de acces și barierele de a continua/ urma studii formale; Top bariere pe grupuri de vârstă, %
Sursa: Sondaj de opinie CPD, 2019

2.5. Accesul la învățarea non-formală

31. În Republica Moldova, rata de participare a populației la studii non-formale este sub media europeană. Moldova se plasează în lista țărilor cu o rată mai mică de participare la studii non-formale, alături de alte țări în curs de dezvoltare, rata fiind de circa 36%. Țările cu un nivel înalt de dezvoltare economică atrag o atenție mai sporită dezvoltării continue a populației, aceasta fiind abordată ca o investiție în capitalul uman al țării și o premisă a dezvoltării economice.

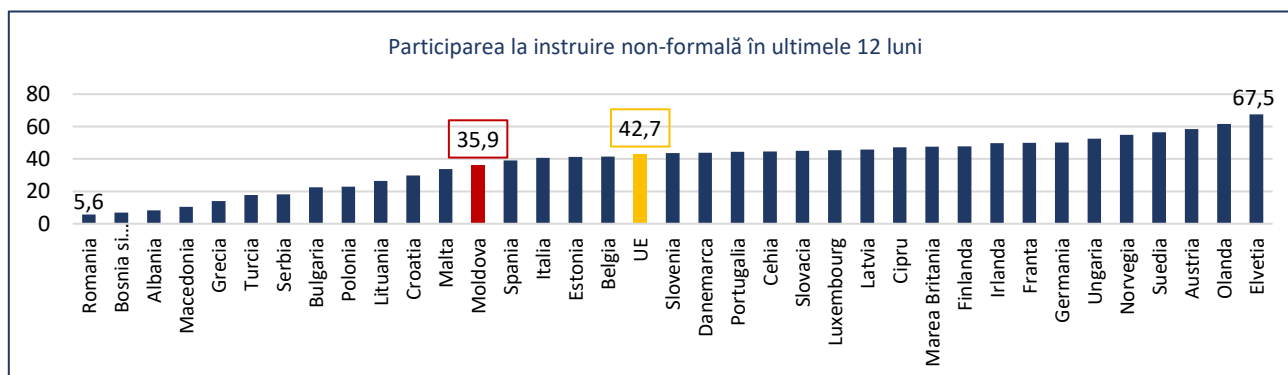

Figura 18. Rata de participare a populației la instruire non-formală, în context european, 2016

*Datele pentru Republica Moldova au fost colectate în 2019 Sursa: Sondaj de opinie CPD, 2019; Eurostat

32. Doar 21% din populație au apelat la diferite tipuri de servicii de educație non-formală și de două ori mai puține persoane din grupurile vulnerabile. Educația non-formală include forme de instruire/ perfecționare de scurtă durată, cursuri de formare continuă. Observăm că această formă de dezvoltare a abilităților profesionale nu este răspândită în rândul populației. În cazul persoanelor cu dizabilități și cele de etnie romă, ponderea este de circa 10% (figura 19). Aceste cifre încă o dată accentuează intenția redusă de a continua învățarea pe parcursul vieții, după finalizarea studiilor formale. Autorităților le revine sarcina de a stimula învățarea continuă, prin adoptarea de politici, iar angajatorilor – de a stimula calificarea continuă a angajaților.

33. Circa 90% din persoanele cu dizabilități și de etnie romă nu au participat niciodată la cursuri/ instruire non-formală. Din totalul populației care a participat vreodată la careva forme de educație non-formală, 6,3% sunt încadrați la moment în instruire/ formare continuă, alți 6,4% în ultimii 3 ani și 8,8% mai mult decât trei ani în urmă. Ratele de participare a persoanelor cu dizabilități și a celor de etnie romă sunt de două ori mai mici (10,3% și, respectiv, 10,7%), ceea ce face dificilă analiza detaliată a acestor două grupuri țintă, din cauza sub-eșantioanelor mici.

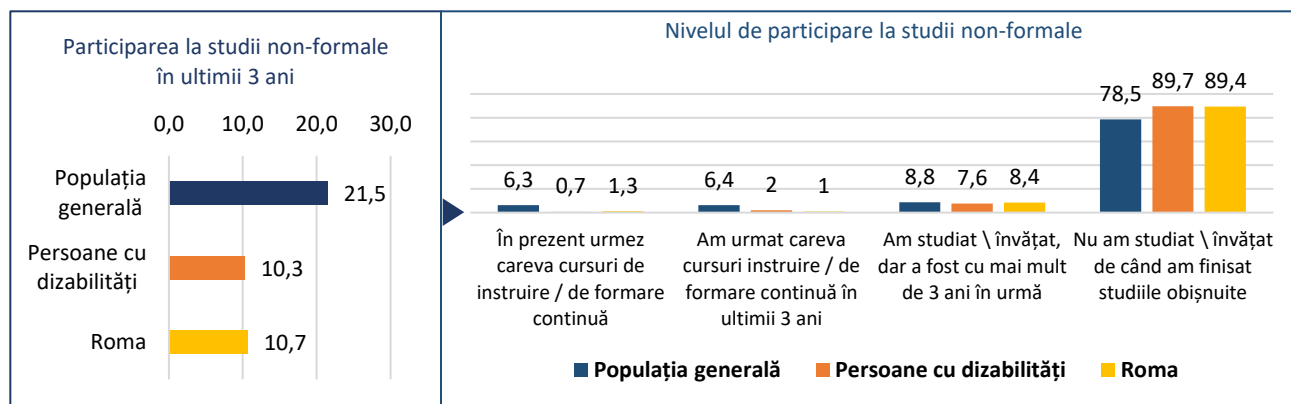

Figura 19. Participarea populației la instruire non-formală, pe grupuri de populație, %. Sursa: Sondaj de opinie CPD, 2019

34. Persoanele din mediul urban cu venituri medii sau scăzute și cu studii superioare sunt cel mai mult implicate în activități de învățare non-formală. Aici atragem atenție la două aspecte: i) pe de o parte, persoanele cu nivel înalt de studii manifestă tendința de dezvoltare continuă a competențelor profesionale, astfel încât să se mențină competitivi pe piața muncii (o tendință similară se atestă și în cazul studiilor formale); ii) pe de altă parte, instruirea non-formală (dezvoltarea de competențe suplimentare) vine ca o potențială soluție pentru persoanele cu venituri modeste, acestea în mare parte fiind femei.

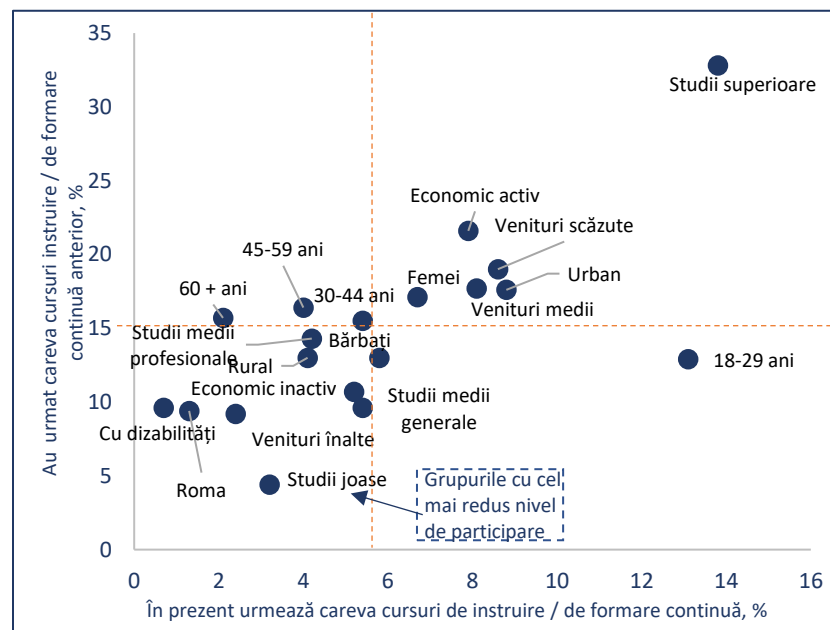

Figura 20. Cartarea populației din perspectiva participării la instruire non-formală, %. Sursa: Sondaj de opinie CPD, 2019

35. Cele mai semnificative inegalități în participarea la studii non-formale sunt legate de etnie și dizabilitate.

Atunci când vorbim despre participarea la studii sau instruirii non-formale, ies în evidență atât inegalități între grupuri (cum ar fi între grupuri etnice, între clase sociale, între grupuri de vârstă etc.), precum și inegalități în cadrul aceluiași grup (intra-grupală). În primul caz, cele mai semnificative sunt inegalitățile între populația generală și persoanele cu dizabilități – circa 11 puncte procentuale. În al doilea caz, remarcăm că bărbații cu dizabilități participă mai puțin la instruire, comparativ cu femeile din același grup. Inegalitatea de participare între grupurile Roma și non-Roma (inter-grupală) este similară celei înregistrate în cazul persoanelor cu dizabilități (circa 11pp). Însă, inegalitatea în cadrul grupului Roma are un vector opus: de circa două ori mai puține femei rome participă la instruirii non-formale, față de bărbații de aceeași etnie. Acest lucru se explică prin rolurile de gen foarte bine conturate și perpetuate în cadrul acestui grup etnic.

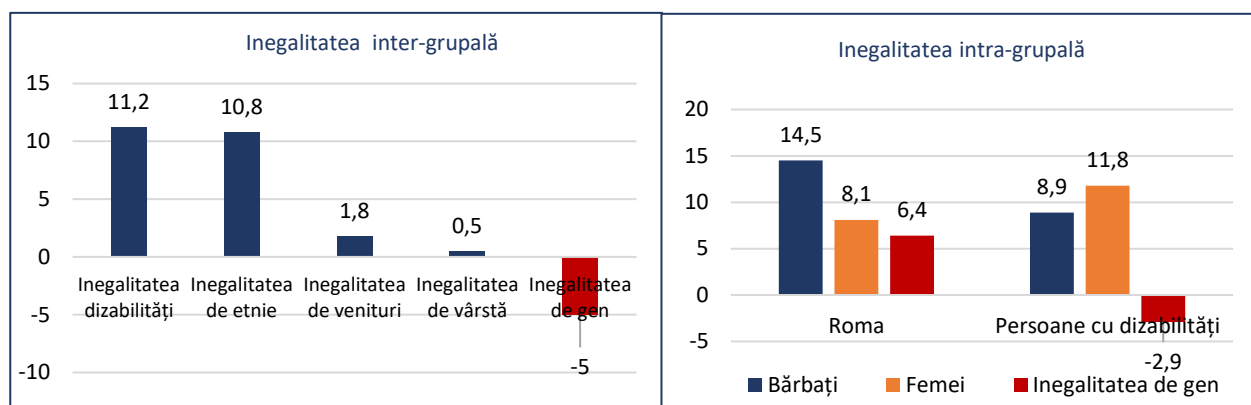
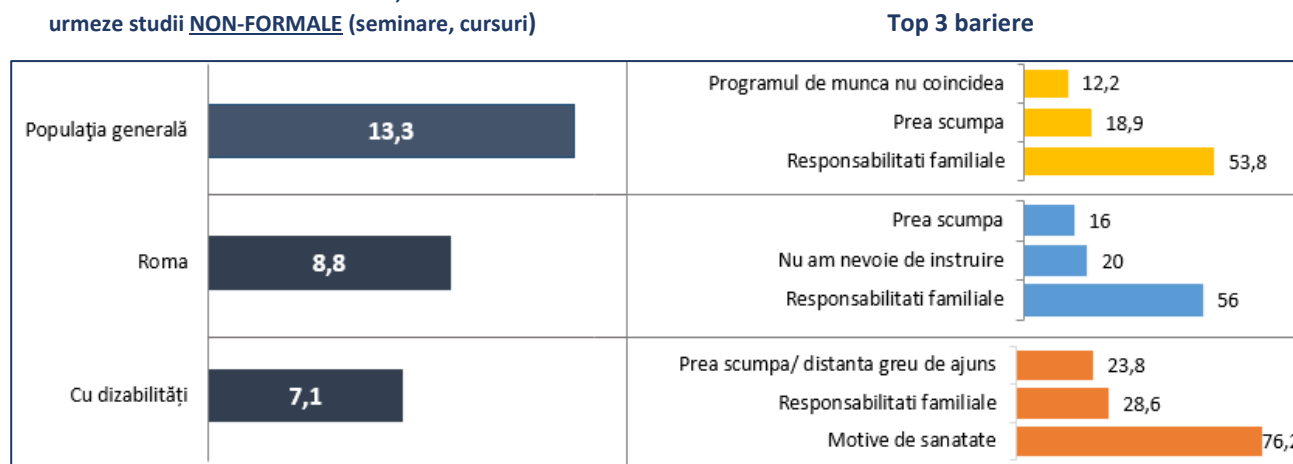

Figura 21. Inegalitățile de participare la studii non-formale¹⁵ Sursa: Sondaj de opinie CPD, 2019

36. Accesul la educația non-formală este limitat de responsabilitățile familiale și costurile implicate.

Responsabilitățile casnice limitează mai mult accesul femeilor la studii non-formale (59,2% versus 47,5% în cazul bărbaților), fiind mai accentuat în mediul urban – 62,3%, față de 47,3% în mediul rural. Din figura de mai jos observăm anumite inegalități ce vizează grupul Roma și persoanele cu dizabilități – gradul de predispunere pentru studii non-formale este mai mic în rândul acestor categorii, comparativ cu populația generală. Deși, barierele în continuarea studiilor sunt relativ similare, există anumite diferențe între grupuri: responsabilitățile familiale sunt mai pronunțate în cazul populației rome, iar motivele de sănătate sunt invocate preponderent de persoanele cu dizabilități. În ambele cazuri, este vorba de bariere structurale: pe de o parte, vorbim despre stereotipuri și divizarea inegală a rolurilor sociale, iar pe de altă parte – despre efortul redus al autorităților de a accesibiliza locurile publice, instituțiile de învățământ.

% care **NU AU PARTICIPAT** anterior, dar ar fi dorit să urmeze studii **NON-FORMALE** (seminare, cursuri)

¹⁵ Pentru mai multe detalii legate de calculele inegalităților a se consulta Metodologia.

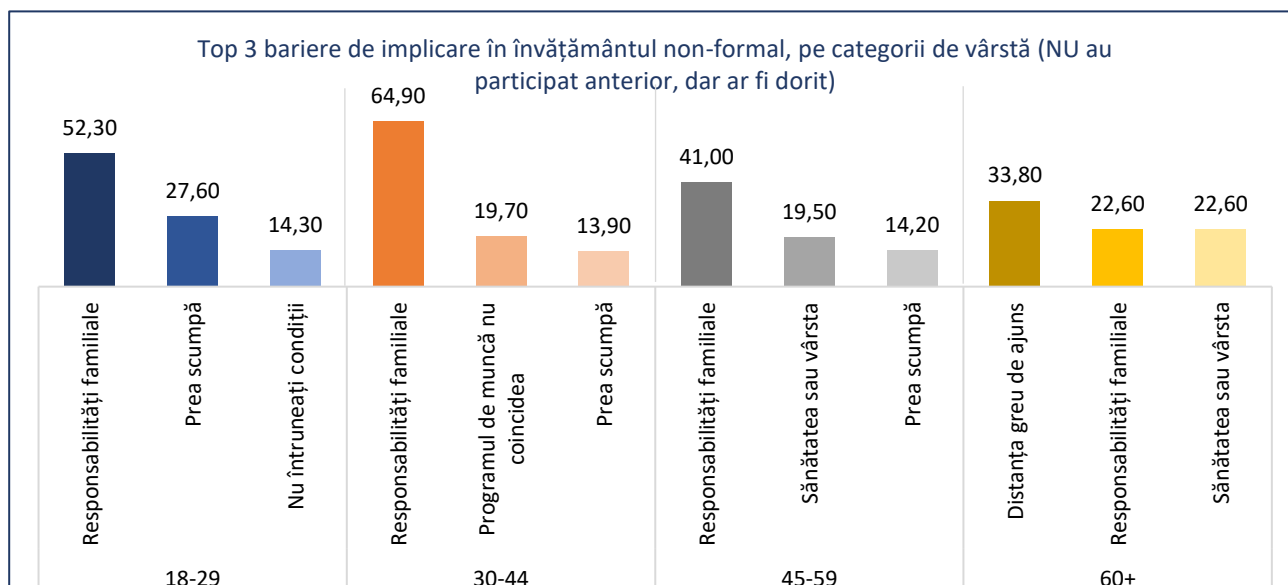

Figura 22. Nivelul de acces și barierele de implicare în învățământul non-formal, pe grupuri sociale și grupuri de vârstă, %
Sursa: Sondaj de opinie CPD, 2019

37. Persoanele cu dizabilități și de etnie romă sunt mai dependente de finanțări externe pentru formarea continuă. Pentru a avea o imagine mai clară asupra capacității financiare a diferitor grupuri sociale de a achita plata studiilor/instruirilor, am identificat *top trei surse* care acoperă aceste cheltuieli. Analiza investițiilor financiare arată că la nivelul întregii populații, cheltuielile pentru studii sunt acoperite individual (21,5%) sau de către membrii familiei (13,2%). Totuși, circa o treime din populație susține că taxele de școlarizare au fost acoperite din fonduri externe. Comparativ cu alte grupuri sociale, persoanele cu dizabilități și de etnie romă sunt mai dependente de resursele financiare externe, taxele de școlarizare/ cursurile pe care le urmează fiind achitate preponderent din anumite fonduri (de stat sau externe) sau de către angajatori. Această situație accentuează vulnerabilitatea acestor grupuri sociale și posibilitățile limitate ale acestora de a acoperi financiar taxele de școlarizare.

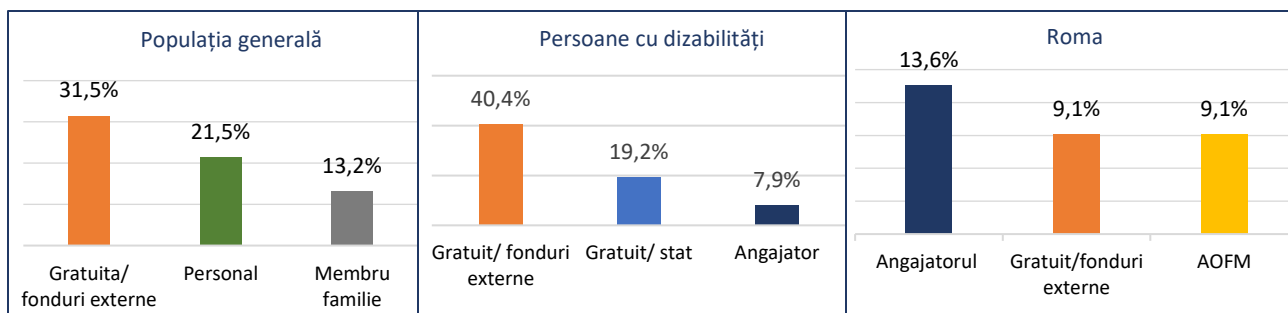

Figura 23. Top 3 actori care au acoperit taxele de școlarizare¹⁶ pentru desfășurarea celor mai recente studii, pe grupuri sociale
Sursa: Sondaj de opinie CPD, 2019

2.6. Accesul la învățarea informală

38. Doar 11,8% din populație a urmat careva activități de (auto) instruire – educație informală. În cazul persoanelor cu dizabilități și de etnie romă, ponderea este mult mai mică, constituind circa 3% și, respectiv, 5%. Nivelul de participare în învățarea informală (pe cont propriu) este mai sporit în rândul tinerilor (20,7%), din mediul urban (18,2%), cu studii superioare. Astfel, observăm aceeași tendință ca și în cazul educației non-formale: persoanele care au atins deja un anumit nivel de dezvoltare profesională și performanță, tind să

¹⁶ Taxele de școlarizare, de înregistrare, taxe de examen, pentru manuale sau alte materiale tehnice necesare (calculator, software, CD-uri, DVD-uri, etc.)

investească mai mult efort și timp în dezvoltarea competențelor¹⁷. În cadrul populației generale, cel mai mic nivel de participare în învățământul pe cont propriu se atestă în cazul grupului de vârstă 60+ ani – circa 4%.

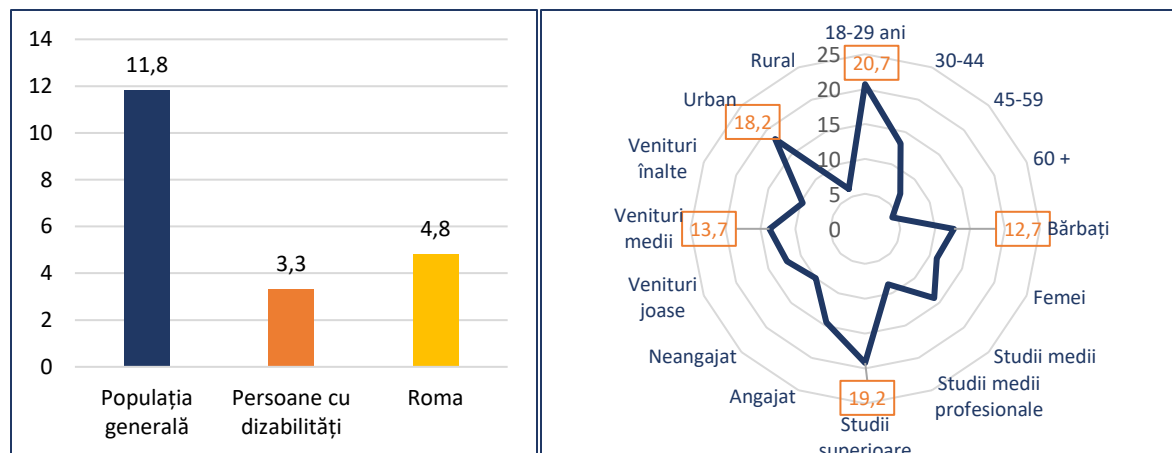

Figura 24. Rata de participare a populației la instruire informală, %.

Sursa: Sondaj de opinie CPD, 2019

39. Cel mai des, învățarea informală are loc prin intermediul PC și a internet-ului (62,1%). În acest context, devin relevante datele privind capacitatea populației de a utiliza computerul și deprinderile de bază ale acesteia. Figura 25 indică un nivel vădit mai scăzut al deprinderilor de operare cu computerul în rândul persoanelor cu dizabilități și de etnie romă. Circa ¼ dintre acestea nu au utilizat computerul până în prezent, iar tipurile de operații posedate sunt și ele destul de modeste. O situație similară se observă și în cazul persoanelor vârstnice, unde circa 80% nu au utilizat niciodată computerul. Competențele de utilizare a calculatorului (pentru toate tipurile de operațiuni) sunt de două ori mai dezvoltate în mediul urban, unde sunt concentrați tinerii care realizează studii.

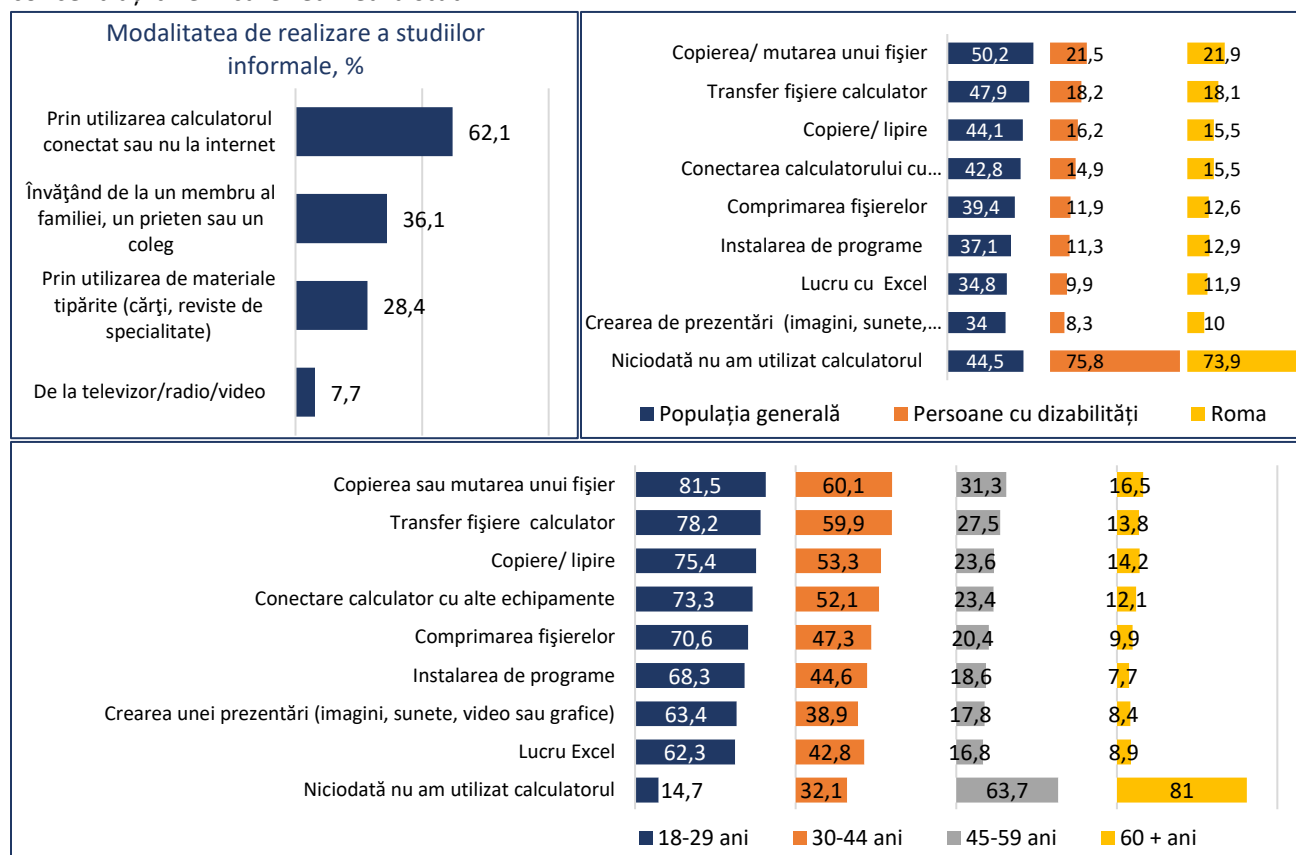

Figura 25. Deprinderi de operare la PC, %

Sursa: Sondaj de opinie CPD, 2019

¹⁷ **NOTĂ:** Din cauza numărului mic de persoane cu dizabilități și de etnie romă care au fost implicate în activități de instruire informală, analiza detaliată, pe grupuri, nu a fost posibilă.

III. MOTIVAȚIA DE A ÎNVĂȚA

3.1. Gradul de motivație pentru învățare

40. Interesul populației pentru învățarea pe tot parcursul vieții este relativ scăzut. Deși este o caracteristică generală, totuși putem evidenția diferențe semnificative între diferite grupuri sociale (a se vedea figura 26). Astfel, în cazul populației generale, doar una din zece persoane a căutat careva informații cu privire la posibilitățile de urmare/ continuare a unei forme de învățământ în ultimele 12 luni. În rândul persoanelor cu dizabilități și de etnie romă interesul față de învățarea continuă este aproape nul – mai puțin de 3% au căutat oportunități de învățare. Anumite diferențe observăm și din perspectiva de gen, femeile fiind mai predispuse să-și dezvolte anumite competențe sau abilități, în raport cu bărbații.

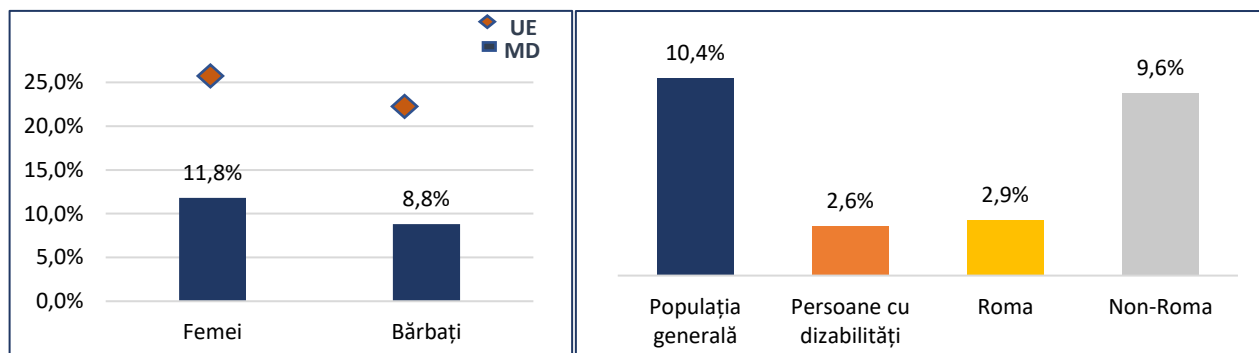

Figura 26. % persoanelor ce au căutat informații cu privire la posibilitățile de urmare a unei forme de învățământ (în ultimele 12 luni)
Sursa: Sondaj de opinie CPD, 2019. Eurostat, 2016

41. Interesul pentru învățare variază semnificativ între diferite grupuri sociale. Acesta este determinat de caracteristici sociale, precum vârstă, nivel de studii, statut socioeconomic etc. Astfel, figura 27 ilustrează o relație inversă între vârsta populației și preocuparea acesteia față de studii: cu cât înainteză în vârstă populația, cu atât scade nivelul de interes față de posibilitățile de urmare/ continuare a unei forme de învățământ (de la 21,4% în cazul tinerilor, la 2,7% în rândul vârstnicilor). Această cifră este cu mult sub media UE, unde în jur de 20% din populația cu vârsta cuprinsă între 45 – 54 ani și 12% între 55- 64 ani sunt în căutarea posibilităților de învățare. Analiza diferențelor din perspectiva nivelului de studii confirmă concluziile enunțate anterior: persoanele cu nivel înalt de studii sunt mai preocupate de căutarea informațiilor cu privire la oportunitățile de învățare continuă – circa 21%, comparativ cu populația cu nivel scăzut de studii – 6,3%. Această situație indică asupra a cel puțin două aspecte importante: pe de o parte, interesul scăzut poate fi determinat de accesul limitat la informații cu privire la posibilități de învățare, iar pe de altă parte, de eforturile reduse ale autorităților de a dezvolta mecanisme de stimulare a învățării pe tot parcursul vieții pentru toate categoriile de populație.

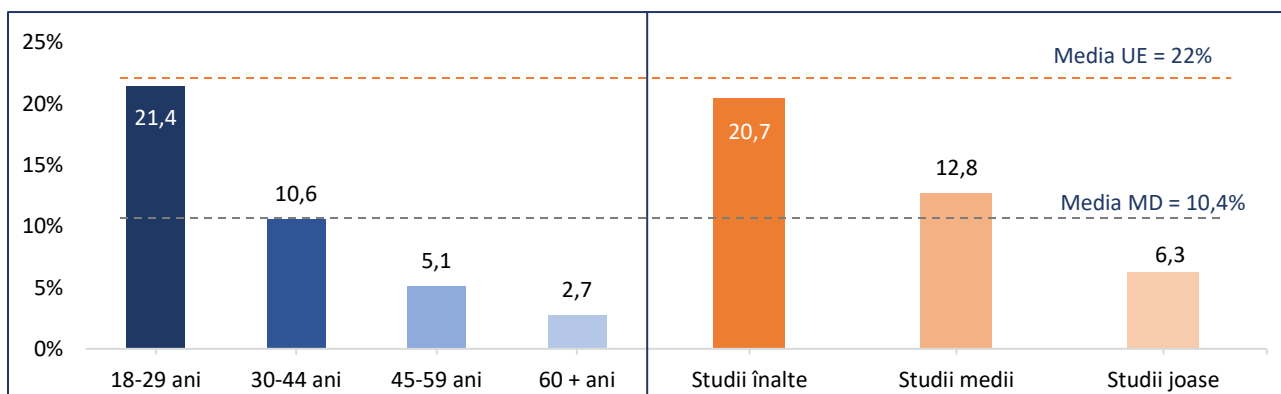

Figura 27. Ponderele persoanelor ce au căutat informații cu privire la oportunități de învățare în ultimele 12 luni, pe vârstă și nivel de studii.
Sursa: Sondaj de opinie CPD, 2019. Eurostat, 2016

42. Statutul socio-economic influențează intenția pentru învățarea pe tot parcursul vieții. Datele disponibile arată că una dintre principalele probleme ale pieței muncii, invocate de către angajatori, ține de calificarea joasă a personalului. În acest sens, învățarea continuă vine să depășească acest deficit de competențe pe piața forței de muncă și să îmbunătățească situația socio-economică a populației. Figura de mai jos indică faptul că persoanele cu venituri modeste, dar încadrate în câmpul muncii (economic active), sunt cele mai predispușe să urmeze anumite studii/ cursuri pentru a-și ridica nivelul de competențe și calificări, ponderea acestora depășind media generală de 10%. În mod indirect, putem intui că populația percepe studiile drept o posibilitate de a avansa în plan financiar și profesional.

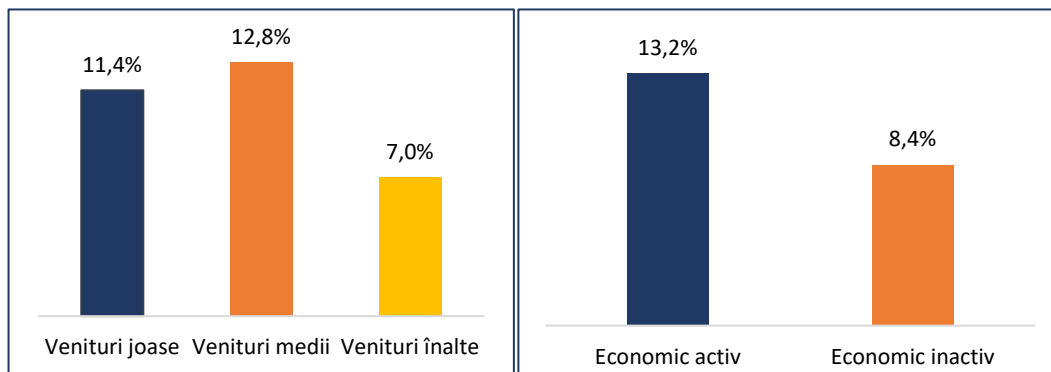

Figura 28. Interesul față de posibilitățile de învățare continuă, după statutul socio-economic
Sursa: Sondaj de opinie CPD, 2019;

43. Motivația populației pentru formarea continuă este estimată prin nivelul predispușii acesteia de a urma careva forme de învățământ, indiferent de tipul acestora. Analiza de față pune în evidență nivelul motivației populației de a se implica în activități de învățare, dar și barierele care i-ar împiedica să facă acest lucru. Întrucât motivația se dovedește a fi una dintre dimensiunile cheie ale învățării, este important ca autoritățile publice să abordeze în mod constructiv această dimensiune.

44. Datele arată că doar o pătrime din populație ar fi predispușă să urmeze studii formale pe viitor, adițional celor de care dispun deja. În cazul persoanelor cu dizabilități, cifra este de două ori mai mică – 11,9%, astfel evidențiindu-se o motivație mult mai redusă. Situația populației de etnie romă este alarmantă: numărul persoanelor care au urmat careva studii și ar fi predispuși să mai urmeze pe viitor studii de profesionalizare este atât de mică, încât nu a fost posibilă o eventuală analiză și dezagregare a datelor.

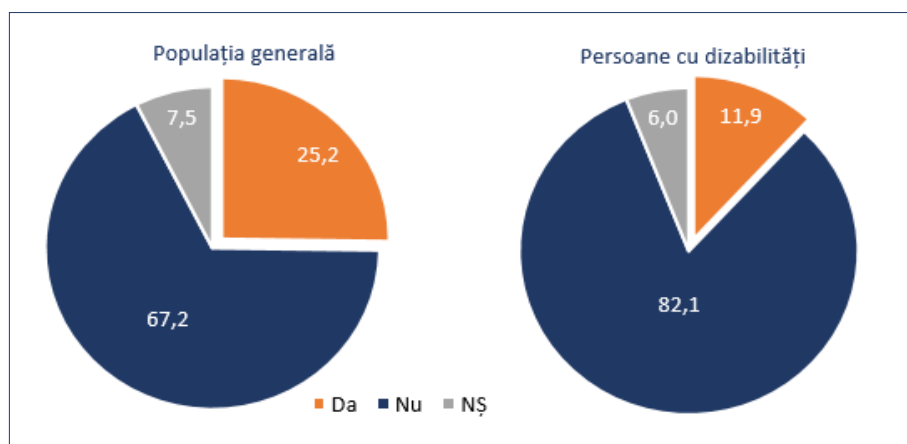

Figura 29. Ponderea persoanelor care au realizat anterior studii formale și ar mai dori să urmeze pe viitor
Sursa: Sondaj de opinie CPD, 2019

45. În mare parte, femeile manifestă o motivație mai înaltă pentru a urma mai multe studii formale. Din grupul persoanelor care au urmat anterior anumite studii de profesionalizare, femeile tinere (cu vârstă cuprinsă între 30-44 ani), economic active ar fi mai dispuse să urmeze alte studii formale pe viitor. În cazul persoanelor cu dizabilități, similar, femeile tinere dau dovadă de un nivel mai sporit de disponibilitate pentru a urma mai multe studii formale. Totodată, se evidențiază o motivație mai mare în cadrul unui grup specific – persoanele cu nivel scăzut de trai/ venituri. Putem intui că, în cazul acestui grup, studiile formale se asociază cu posibilitatea sporirii veniturilor. La popul opus se plasează persoanele din grupul de vârstă 60+ ani, care manifestă cea mai mică intenție de a urma studii formale – 9%.

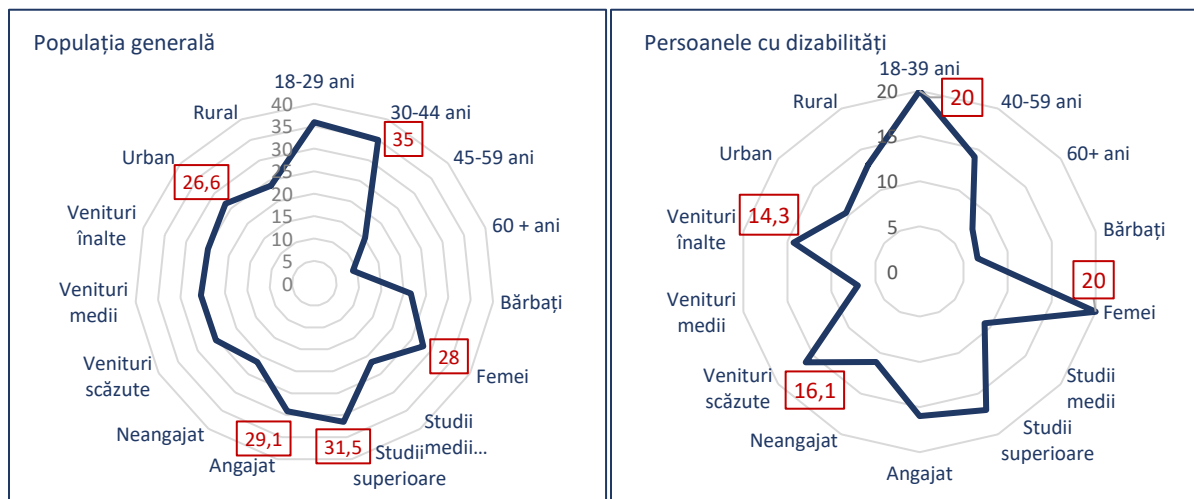

Figura 30. Disponibilitatea de a urma mai multe studii formale, adițional celor de care dispun deja, %
Sursa: Sondaj de opinie CPD, 2019

3.2. Factorii care determină motivația de a învăța

46. Fiecare a doua persoană leagă reușita profesională de careva forme de instruire. Analiza datelor arată că circa 49% din populație consideră că succesul profesional se datorează diferitor tipuri de instruiți pe care le-au avut pe parcursul vieții sau ar putea să le urmeze: studii de masterat/ doctorat, studii la colegiu/ universitate, cursuri de specializare/ recalificare, stagii de practică, schimb de experiență și/ sau seminare de instruire. Din figura 31 observăm că o poziție similară, dar cu o pondere mult mai mică, se înregistrează în rândul persoanelor cu dizabilități - 34% și a persoanelor de etnie romă - 22%, care susțin această ipoteză. Astfel, observăm diferențe extrem de mari între aceste trei grupuri de analiză.

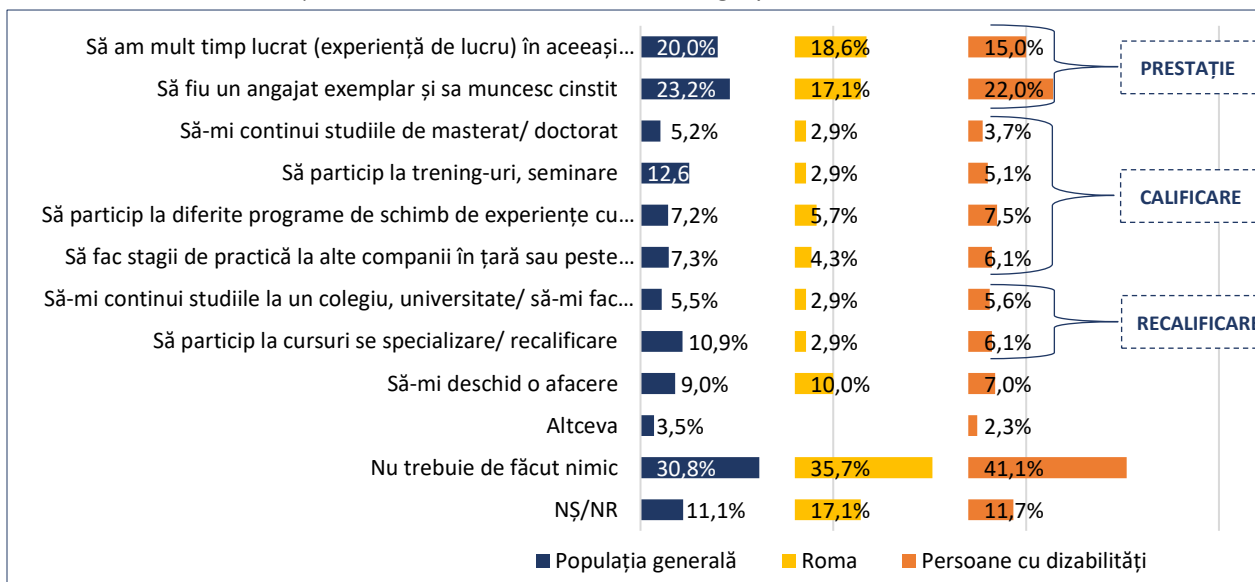

Figura 31. Căile spre atingerea succesului profesional, pe grupuri sociale, %

Sursa: Sondaj de opinie CPD, 2019

47. Persoanele vârstnice optează mai mult pentru prestație la locul de muncă, pentru a avea succes în plan profesional. Interesul pentru continuarea studiilor sau pentru recalificare este mai mic în rândul acestei categorii de populație, vârstnicii mizând mai mult pe experiența de muncă și calitatea muncii prestate.

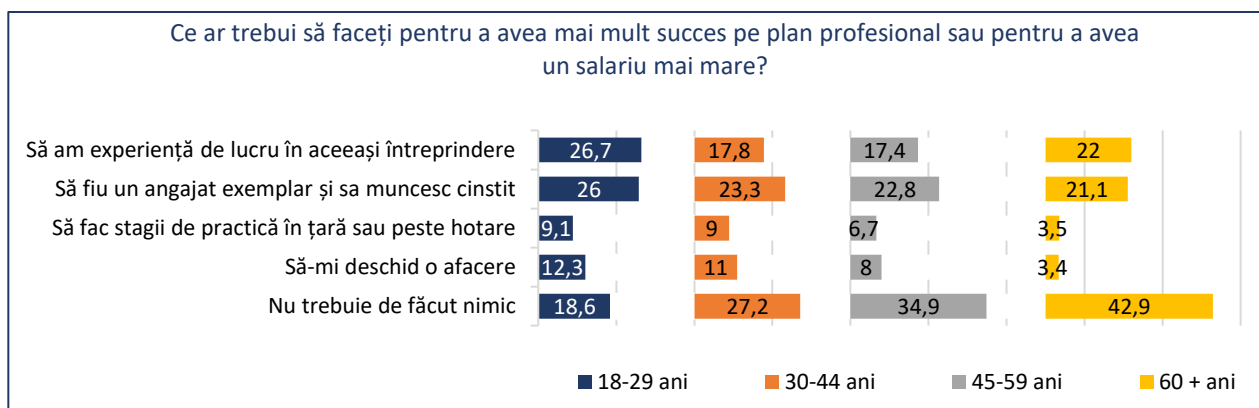

Figura 32. Căile spre atingerea succesului profesional, pe grupuri sociale, %
Sursa: Sondaj de opinie CPD, 2019

48. Femeile optează pentru activități de învățare, iar bărbații mizează pe experiența de muncă pentru a obține succes în plan profesional. Datele de mai jos indică asupra diferențelor de priorități între femei și bărbați în ce privește dezvoltarea profesională. Astfel, femeile manifestă un interes mai sporit față de toate formele de instruire formală și non-formală, în comparație cu bărbații. Diferențe importante se atestă și în plan geografic, populația din zonele rurale fiind mult mai rezervată în privința învățării și continuării studiilor. De cealaltă parte, rezidenții zonelor urbane dau credit mult mai mare diferitor forme de învățare, recunoscând importanța atât a studiilor formale (colegiu, universitate), cât și a celor non-formale (stagii de practică, programe de schimb de experiență, seminare etc.) pentru reușita în plan profesional.

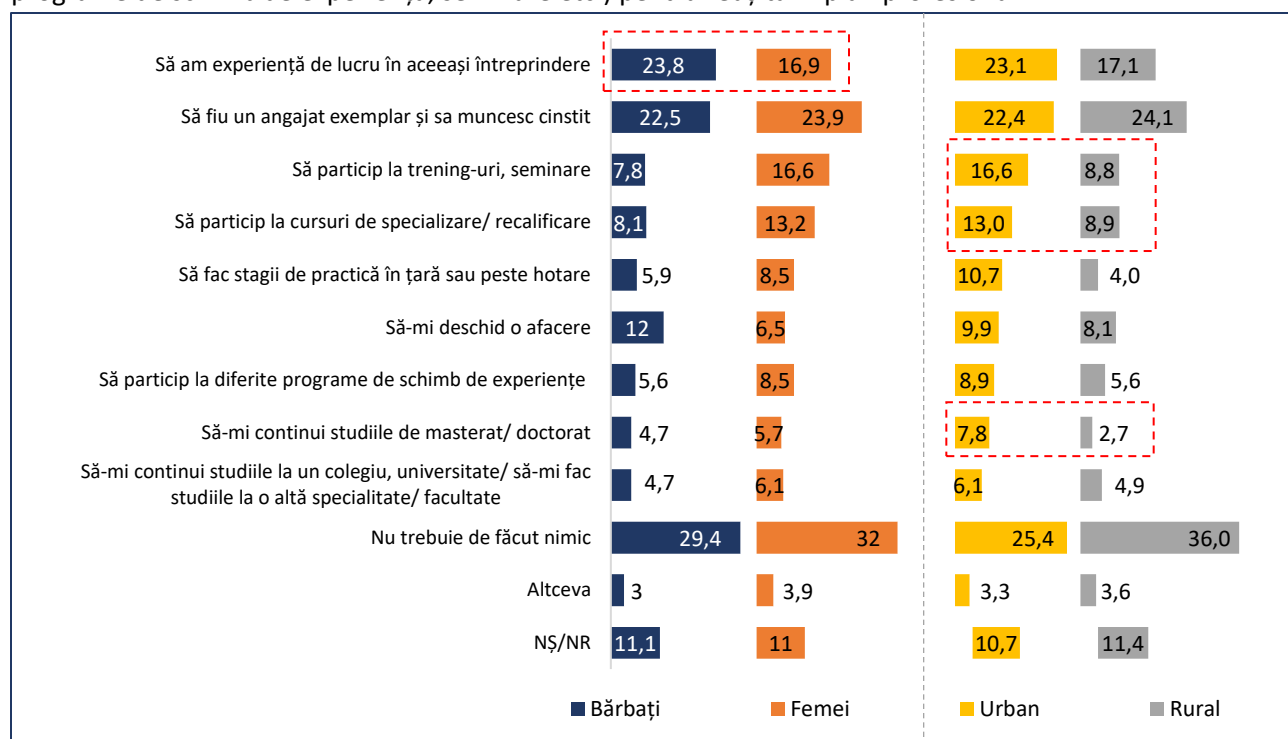

Figura 33. Căile spre atingerea succesului profesional, pe gen și mediu de reședință, %
Sursa: Sondaj de opinie CPD, 2019

49. Conexiunea între continuarea studiilor/ cursurilor de profesionalizare și reușita profesională este mai puțin resimțită odată cu înaintarea în vârstă. Ponderea populației care ar opta pentru continuarea studiilor sau frecventarea anumitor cursuri/ seminare de profesionalizare, în scopul de a obține succes profesional remarcabil, este mai pronunțată la categoriile de vârstă 18-44 ani. Ponderea acestora se reduce proporțional cu înaintarea în vârstă: numărul persoanelor peste 45 ani care asociază continuarea studiilor formale cu reușita profesională este de 2 ori mai mică, comparativ cu populația de 18-29 ani.

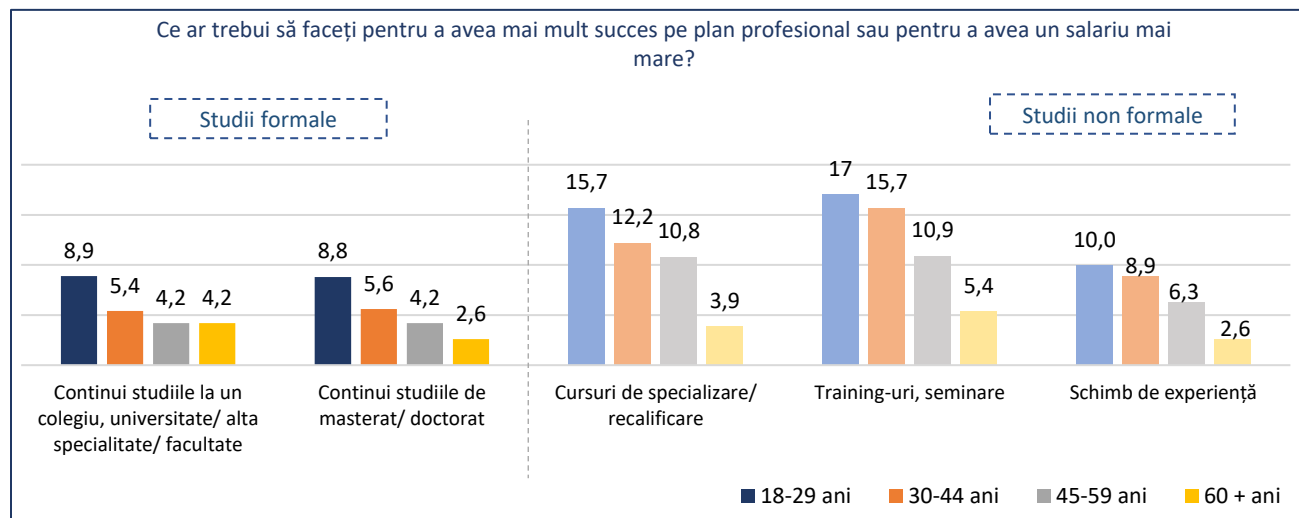

Figura 34. Căile spre atingerea succesului profesional, pe grupuri de vârstă, %
Sursa: Sondaj de opinie CPD, 2019

50. Doar 16% din populație optează pentru recalificare ca factor al succesului profesional: fie prin continuarea studiilor la o altă specialitate la colegiu sau universitate, fie prin cursuri de specializare și recalificare. Interes scăzut pentru recalificare cu scopul de a obține succes profesional observăm și în rândul persoanelor cu dizabilități (12%) și de etnie romă (6%). Totodată, este important să atragem atenție la faptul că un număr semnificativ de persoane din toate grupurile analizate nu asociază succesul profesional cu studiile de care dispun. 30,8% din populația generală, 35,7% în cazul romilor și 41,1% în rândul persoanelor cu dizabilități consideră că nu este nici o legătură între succesul profesional și efortul de a obține o (re)calificare și, respectiv, nu trebuie de întreprins nimic în acest scop. Aceste cifre indică asupra vulnerabilității, în mod special, a persoanelor cu dizabilități și de etnie romă, pentru care studiile nu reprezintă o prioritate. Putem intui că acest interes scăzut este determinat și de nivelul redus de acces al acestor categorii la diferitele forme de învățământ: din punct de vedere financiar, geografic, social etc.

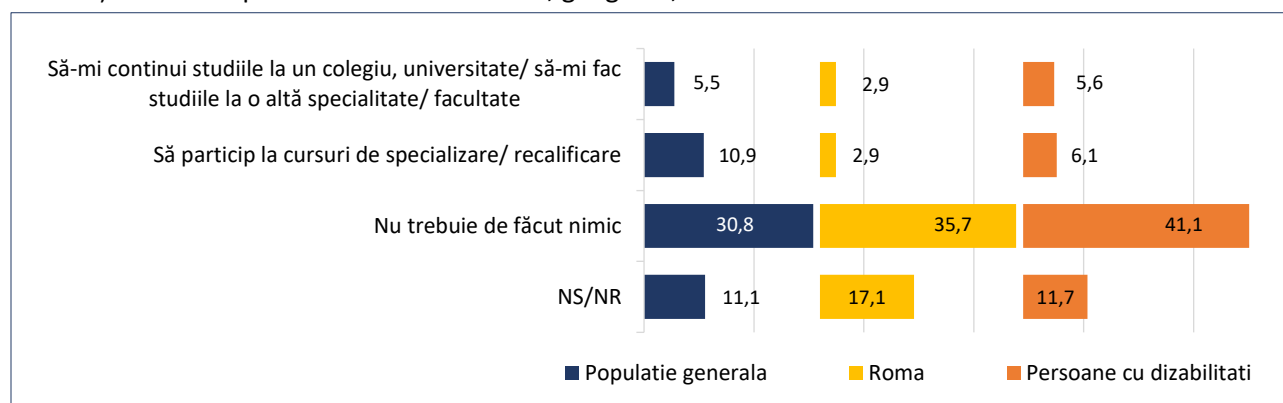

Figura 35. Predispunerea pentru recalificare în scopul obținerii succesului profesional, pe grupuri sociale, %
Sursa: Sondaj de opinie CPD, 2019

51. Dezvoltarea competențelor profesionale și angajarea în câmpul muncii sunt motivele de bază în decizia de a urma studii formale. Totodată, o pondere sporită a populației a urmat studii în scop de autoperfecționare, ceea ce se încadrează în conceptul învățării pe tot parcursul vieții. Motivele persoanelor cu dizabilități de a urma careva studii formale sunt similare celor caracteristice populației generale, cu excepția intenției de a lansa o afacere (19,2% în rândul persoanelor cu dizabilități și 27,5% din populația generală). Anumite diferențe se atestă și în plan regional: populația din zonele urbane dă dovadă de mai mult interes pentru inițierea unei afaceri în baza studiilor efectuate. În mediul urban, însă, este mai accentuată predilecția pentru studii, pentru a corespunde necesităților pieței muncii: circa 49% afirmă că au urmat studii pentru a-și menține locul de muncă. Acest lucru denotă, în același timp, și nivelul mai ridicat de competitivitate pe piața muncii în zonele urbane. Diferențe semnificative în funcție de gen sau vârstă nu se atestă, cu excepția intenției de a lansa o afacere: circa 43% în rândul tinerilor și 17% în rândul populației de peste 45 ani.

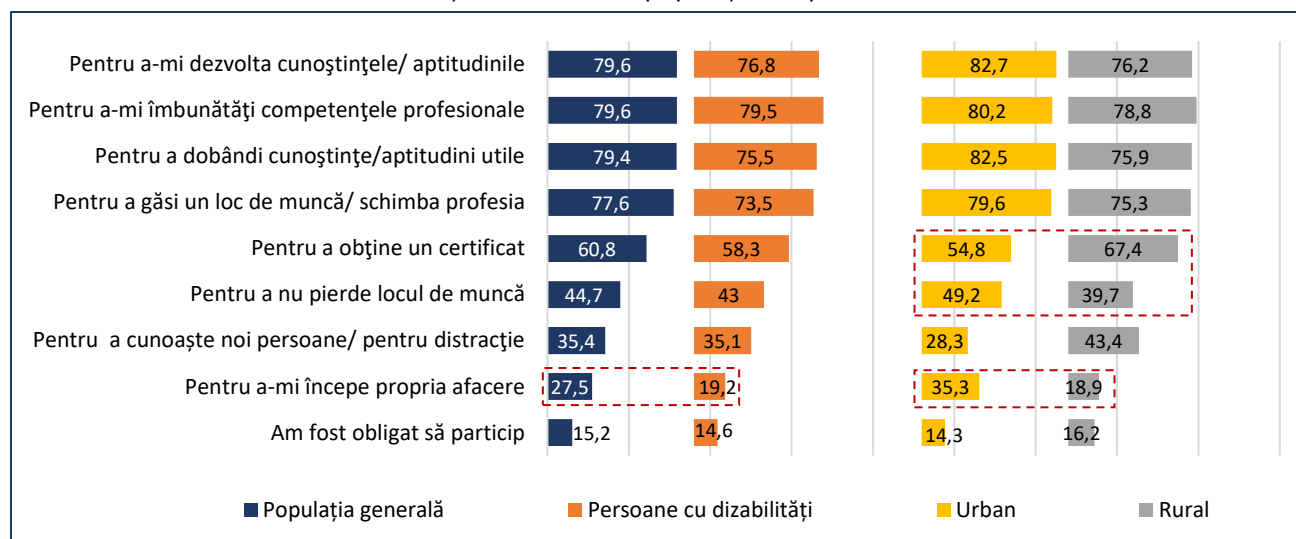

Figura 36. Motivele care au stat la baza deciziei de a realiza studii formale¹⁸, %

Sursa: Sondaj de opinie CPD, 2019

52. În mare parte, studiile realizate au produs efecte asupra angajării. Peste 60% din populație susține că are o performanță mai sporită, 61,5% au fost promovați la serviciu, 57,0% indică o creștere a salariului ca urmare a studiilor realizate. Similar, peste jumătate din populație susține că studiile formale au condus la identificarea unui nou loc de muncă, acest lucru fiind mai pronunțat în cazul persoanelor cu dizabilități.

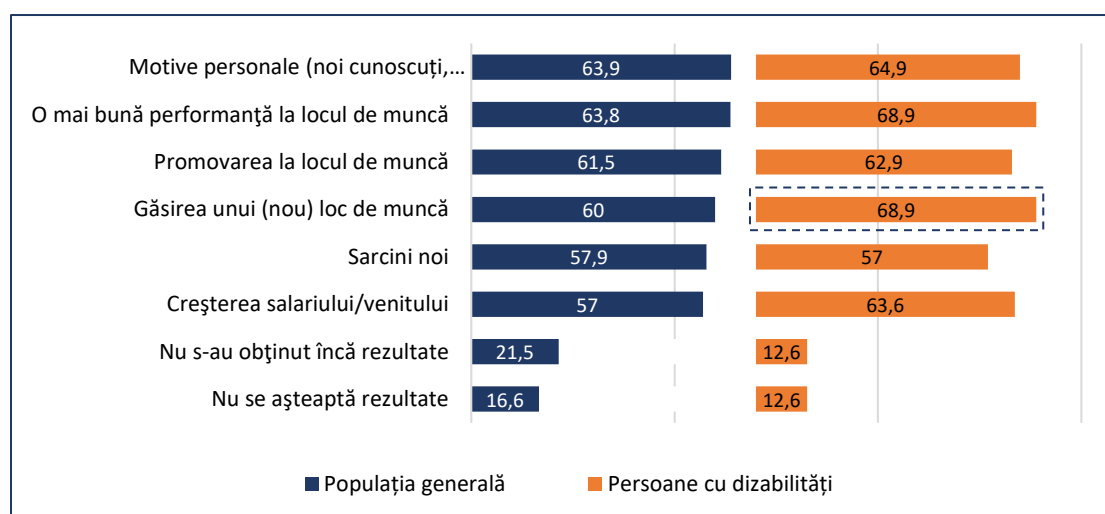

Figura 37. Aplicarea aptitudinilor/cunoștințelor dobândite în cadrul celor mai recente studii formale, %

Sursa: Sondaj de opinie CPD, 2019

¹⁸ **NOTĂ:** Din cauza sub-eșantionului mic al populației de etnie romă care a participat la studii formale, nu a fost posibilă o eventuală dezagregare a datelor.

53. Selectarea domeniului sau specializării formale este puternic influențată de stereotipurile de gen. Printre cele mai populare domenii de instruire formală și specializare se plasează: domeniul tehnic (10,4% din populație); educație (8,3%), finanțe (7,0%), transport (6,4%) și construcții (4,5%). O situație similară se atestă și în rândul persoanelor cu dizabilități: domeniul tehnic (13,2%), transport (13,2%), educație (5,3%), finanțe (5,3%), medicină (4,6%). Analiza datelor ne permite să remarcăm că în ambele cazuri se manifestă tradiționala „predilecție” a genurilor pentru anumite specializări, fiind înregistrate ponderi mai mari ale femeilor care au urmat studii în domeniile educație (13% din totalul femeilor cu studii formale și 8% în rândul femeilor cu dizabilități), finanțe, medicină, alimentație publică, iar bărbații în domeniile tehnic, transporturi și construcții. Această divizare accentuează încă o dată amploarea stereotipurilor legate de rolurile de gen, domeniile considerate a fi potrivite pentru bărbați și femei.

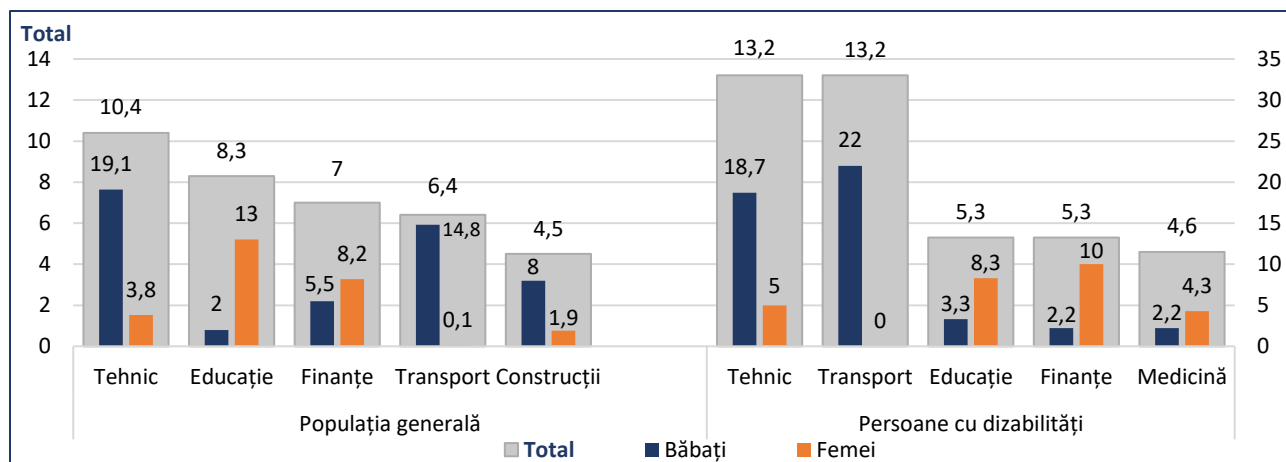

Figura 38. Top domenii de instruire și specializare a populației, dezagregate pe gen, %
Sursa: Sondaj de opinie CPD, 2019

54. În cazul instruirilor non-formale, angajatorul este inițiatorul principal. Fiecare a treia persoană (37,0%) care a participat la diferite forme de educație non-formală afirmă că acestea s-au desfășurat la locul de muncă, alții 20% au urmat cursuri de formare, organizate la serviciu. Totodată, 27% din populația care a participat la asemenea cursuri, le-a urmat în afara locului de muncă, însă acestea au fost organizate de către angajator. Astfel, observăm o tendință clară în ce privește instruirea non-formală: aceasta este direct legată de activitatea profesională și este dictată, în mare parte, de cerințele profesionale ale angajatorului. Învățarea non-formală se desfășoară și în cadrul instituțiilor de învățământ sau pe cont propriu, însă într-o proporție mult mai mică (sub 10%).

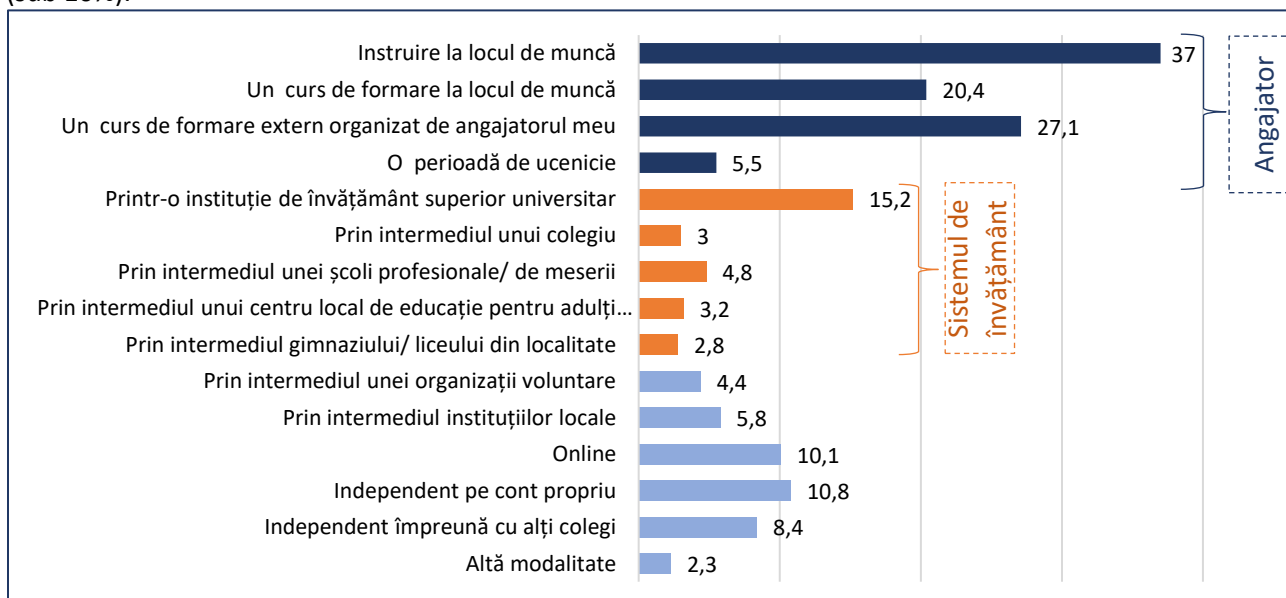

Figura 39. Modalitățile de desfășurare a instruirii non-formale, %
Sursa: Sondaj de opinie CPD, 2019

55. Participarea la instruirii non-formale a determinat schimbări pozitive în plan profesional. În mare parte, diferențe semnificative de gen nu se observă. Totuși, putem evidenția efectele prioritare asupra femeilor și bărbaților: în cazul celor din urmă, instruirea non-formală a determinat o mai bună performanță la locul de muncă, iar în cazul femeilor – o promovare în funcție. Important este și faptul că aptitudinile și cunoștințele dobândite au sporit șansele bărbaților de a găsi un serviciu nou, ponderea acestora fiind cu circa 20% mai mare decât în cazul femeilor (54,2% față de 36,8%).

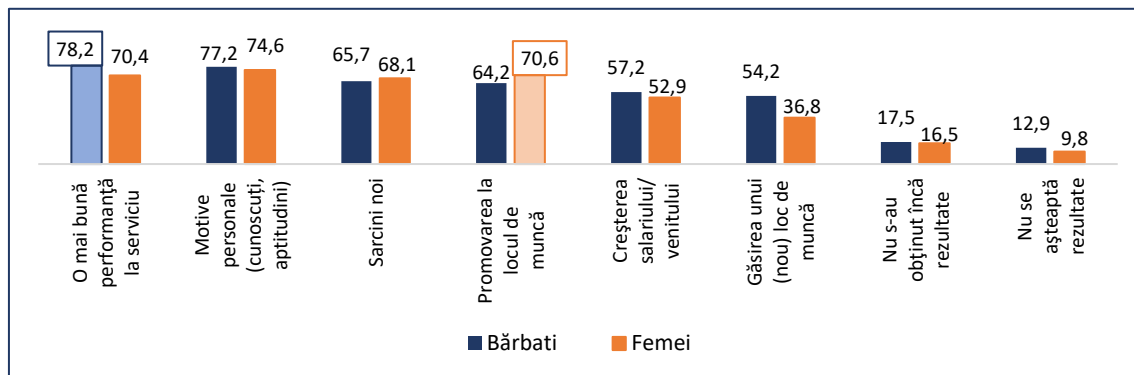

Figura 40. Efectele instruirii non-formale în plan profesional, %
Sursa: Sondaj de opinie CPD, 2019

56. În cazul învățării pe cont propriu, motivația este, la fel, legată de locul de muncă (circa 48%). Aceasta explică predilecția pentru anumite domenii de instruire, care sunt complementare specialității de bază. Astfel 8,6% și-au sporit cunoștințele în materie de limbi străine, alți 8% au realizat educație informală în domeniul tehnologiilor informaționale sau construcții etc. Analiza mai detaliată a datelor evidențiază modul cum rolurile de gen influențează selecția domeniilor de instruire. Astfel, bărbații se regăsesc mai mult în domeniile IT, construcții, agricultură, iar femeile în domenii, precum educație, limbi străine, medicină etc.

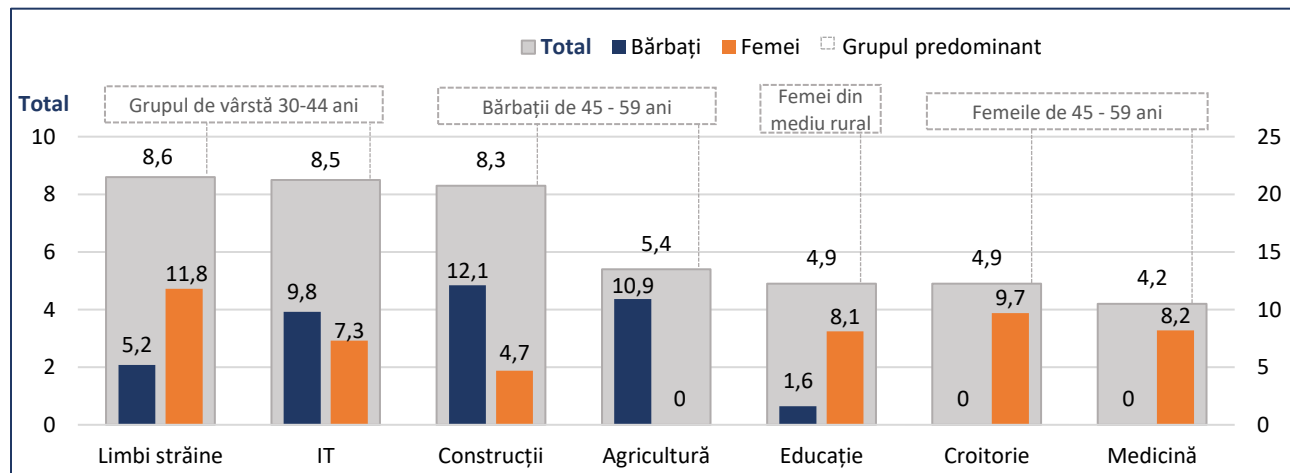

Figura 41. Top domenii studiate prin metoda informală (de sine stătător), %
Sursa: Sondaj de opinie CPD, 2019

3.3. Factorii care descurajează învățarea

57. Deși în rândul populației se atestă un anumit nivel de motivație, există o serie de bariere care nu le permit să continue studiile formale (figura 42). Atât în cazul populației generale, cât și în rândul persoanelor cu dizabilități, motivele pentru care nu au accesat mai multe studii formale de specializare sunt legate, în mod special, de responsabilitățile familiale și costul studiilor (în cazul celui de-al doilea grup, sunt indicate doar motivele care au acumulat o pondere mai mare). Populația care dispune de studii profesionale (medii de specialitate sau superioare) invocă și nepotrivirea programului de lucru cu cel al studiilor.

58. Rolurile de gen determină motivația și intenția reală de a urma mai multe studii formale. Astfel, în cazul femeilor, cea mai importantă barieră de a continua studiile formale de specializare este legată de responsabilitățile familiale (53,7%), fiind mai pronunțată decât în cazul bărbaților (39%). În același timp, o barieră importantă pentru bărbați s-a dovedit a fi legată de locul de muncă și anume lipsa suportului din partea angajatorului (de două ori mai mult decât în cazul femeilor), costul sporit al studiilor (circa 9%). Pentru populația de peste 60 ani, vârsta sau sănătatea sunt principalele impedimente pentru educația continuă.

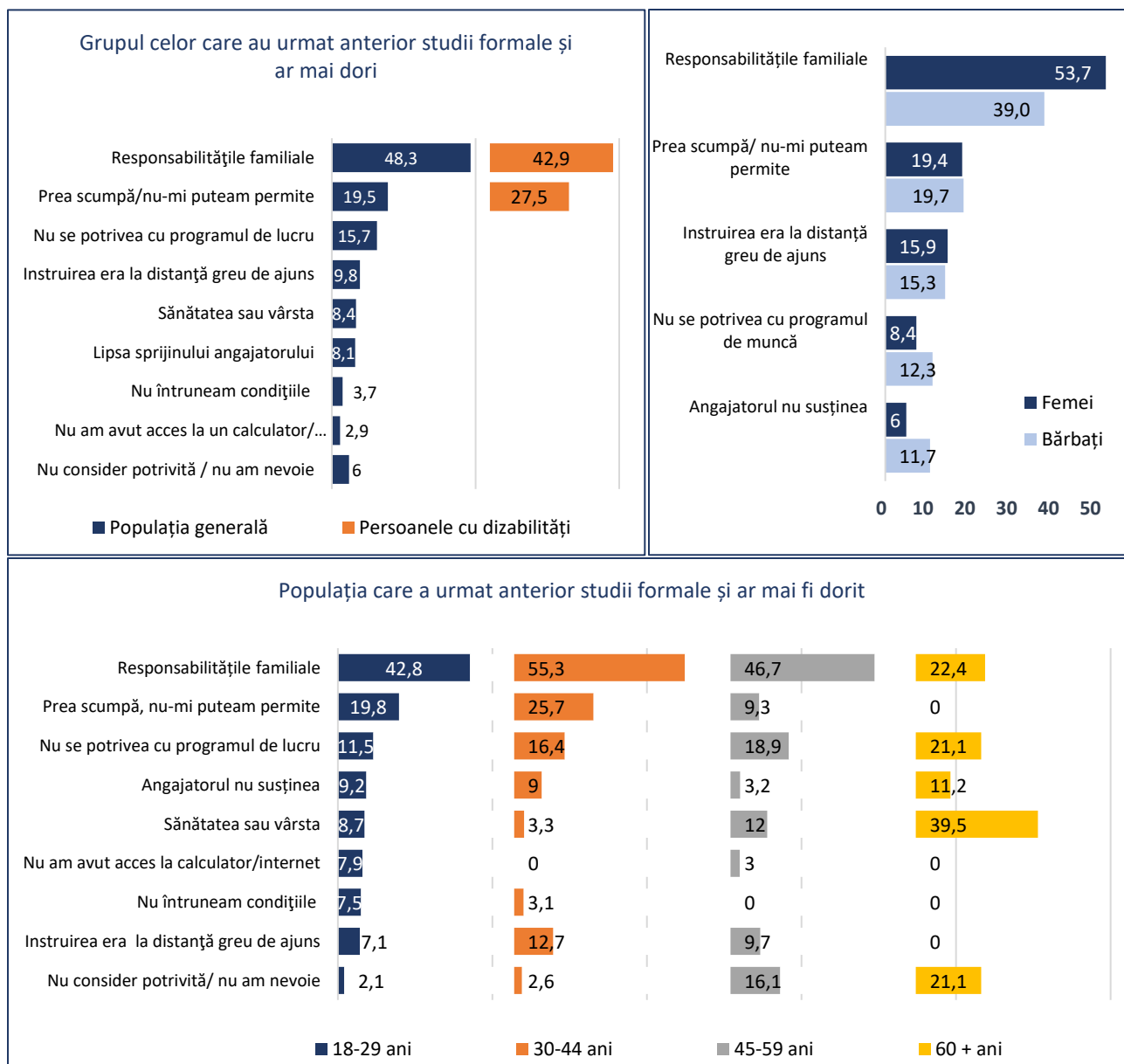

Figura 42. Impedimentele pentru realizarea mai multor studii formale, %
Sursa: Sondaj de opinie CPD, 2019

59. Mai mult de jumătate din populația care a beneficiat de instruire non-formală ar fi motivată să urmeze și alte cursuri, dacă nu ar fi existat anumite impedimente. Așadar, comparativ cu educația formală, nivelul de disponibilitate este dublu. O motivație mai pronunțată se atestă în cazul femeilor de vârstă mijlocie, cu studii medii generale și încadrate în câmpul muncii. Totuși, aceștia întâmpină o serie de bariere care îi împiedică în realizarea acestor studii. Și în cazul educației non-formale, responsabilitățile familiale (36,5%) și costul cursurilor (19,5%) sunt principalele impedimente de a urma mai multe studii/ instruirii, mai afectate fiind femeile.

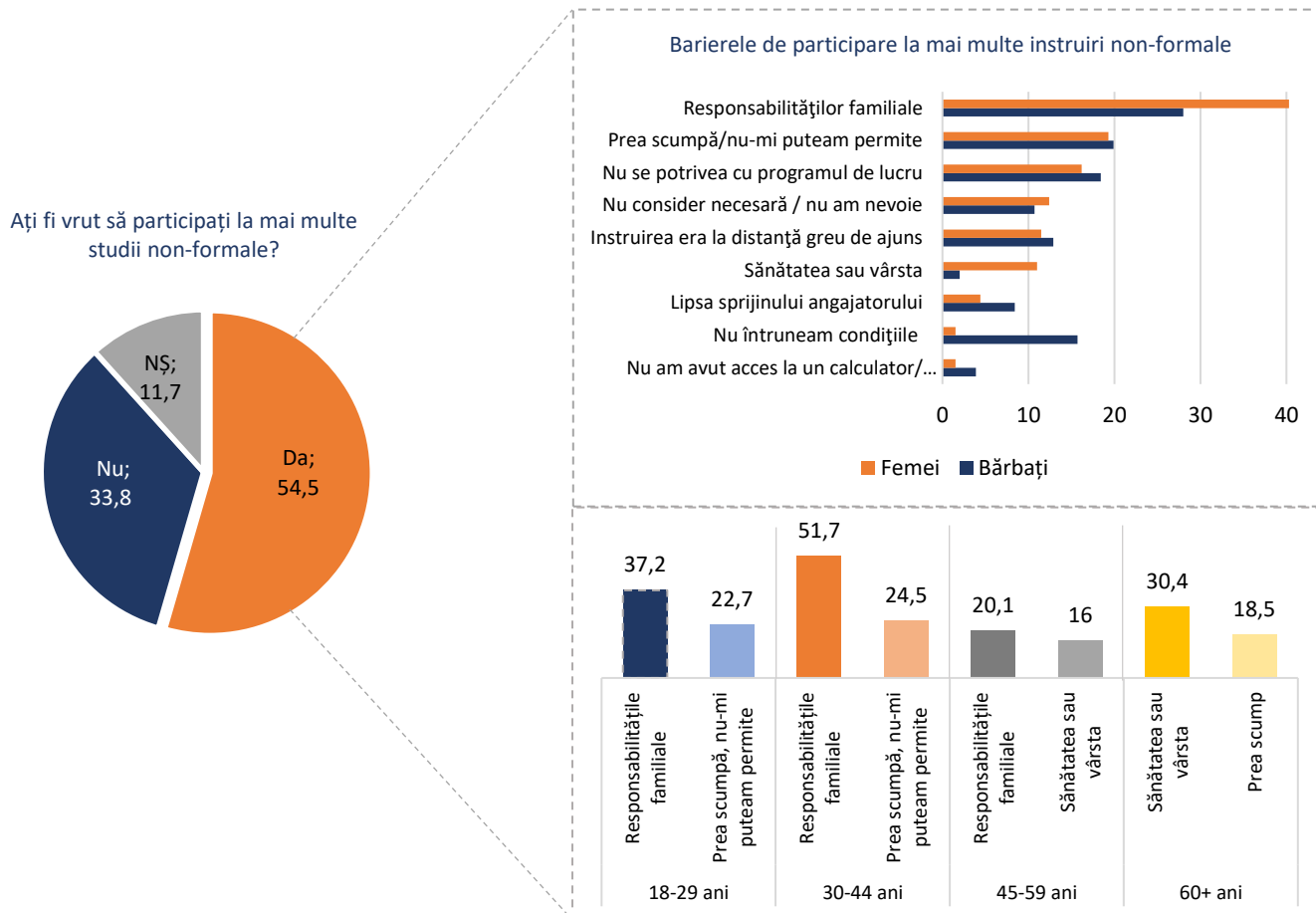

Figura 43. Impedimentele întâlnite în realizarea mai multor studii non-formale, %
Sursa: Sondaj de opinie CPD, 2019

60. În jur de 8% din populație este nemulțumită de studiile realizate. În jur de o pătrime dintre aceștia consideră studiile obținute a fi inutile, iar alte 34% au rămas nemulțumiți de proces în sine: calitatea predării, modul de organizare și nivelul instruirii. Acest aspect este foarte important pentru perspectiva de politici care abordează domeniul învățării pe tot parcursul vieții. Aceste elemente relaționează direct cu motivația populației, care este una dintre dimensiunile-cheie ale învățării continue.

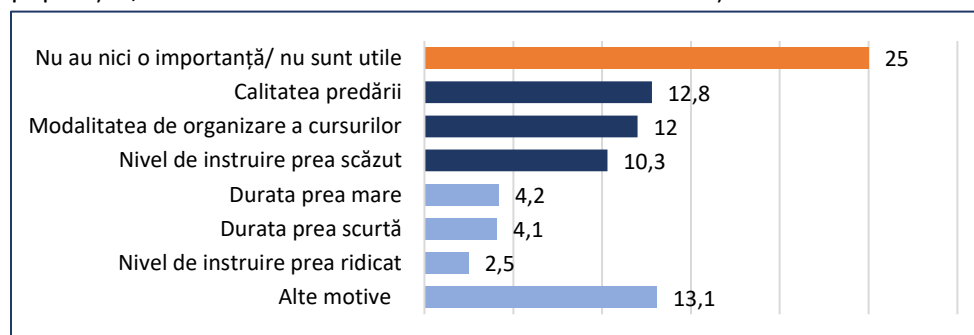

Figura 44. Motivele de nemulțumire față de educația formală obținută, %
Sursa: Sondaj de opinie CPD, 2019

61. Predispoziția de a urma pe viitor anumite studii este relativ scăzută. Astfel, în următorii trei ani, tind să creadă că vor urma studii formale (la școli profesionale, colegii sau universități) circa 16% din populație. Peste 20% manifestă intenția de a urma studii non-formale în următorii ani. În cazul persoanelor cu dizabilități nivelul motivației este mult mai modest: 8%-10% dintre acestea ar fi dispuse să urmeze studii non-formale și doar 4% studii formale. O situație similară se observă și în cazul persoanelor de etnie romă: 8,4% intenționează să urmeze studii formale, iar 5,5% - instruirii non-formale.

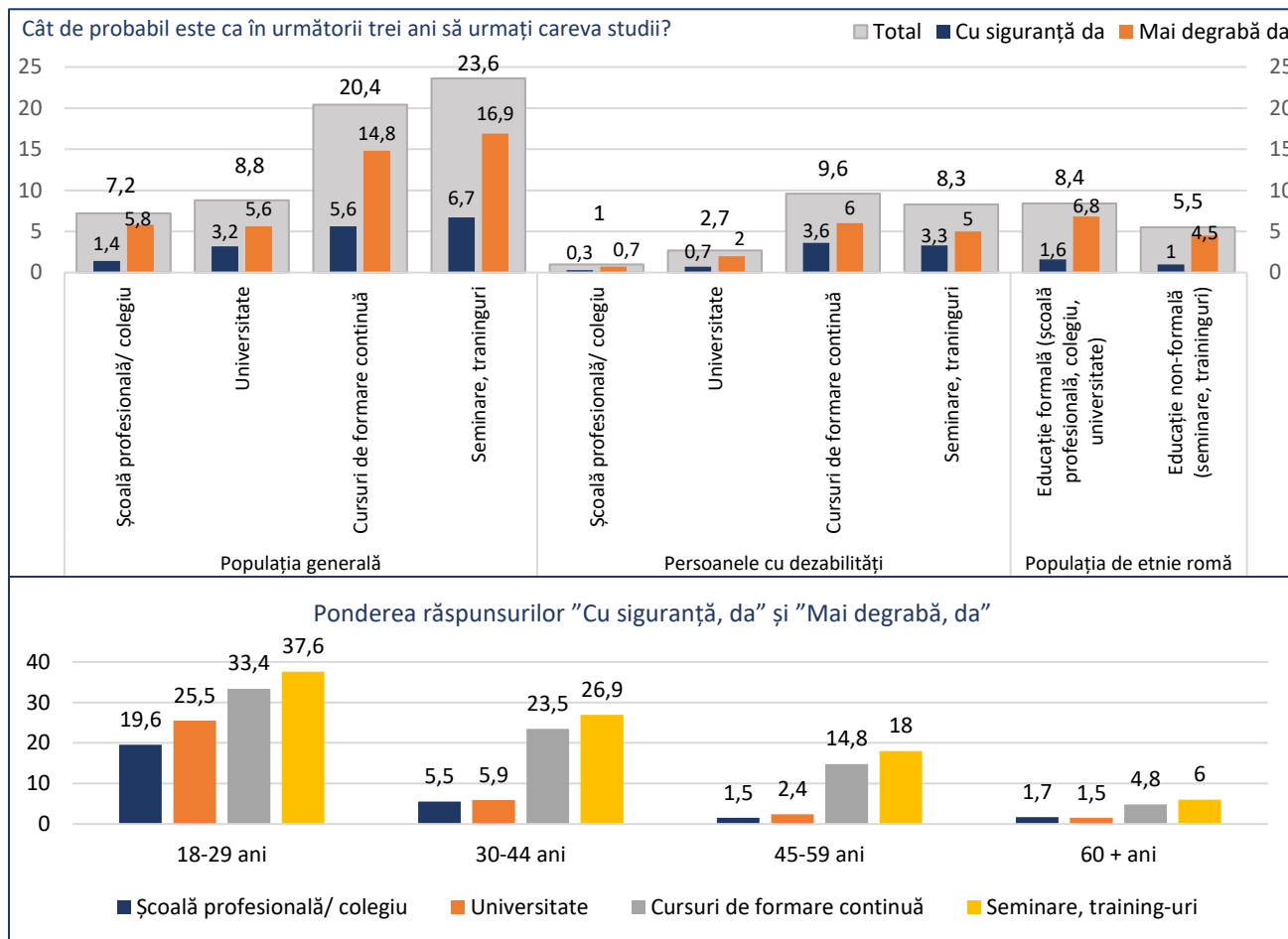

Figura 45. Aprecierea probabilității de a urma studii formale sau non-formale în următorii 3 ani
Sursa: Sondaj de opinie CPD, 2019

Studiul se concentrează pe identificarea oportunităților de învățare pe tot parcursul vieții a populației Republicii Moldova. În această analiză sunt abordate principalele aspecte ce țin de: accesul la informații și oportunități de învățare, accesul geografic, barierele cu care se confruntă populația în accesarea sau continuarea studiilor, atitudini și comportamente etc. Intenția de bază este de a scoate în evidență grupurile de populație mai vulnerabile în materie de acces la studii.

Datele cu care se operează în cadrul studiului au fost colectate în rândul a patru populații țintă:

- Populația generală,
- Populația cu dizabilități,
- Populația de etnie romă din comunitățile compact populate de etnici Roma,
- Populația de alte etnii (non-Roma) populate în imediata proximitate de etnicii Roma.

Studiul evidențiază principalele diferențe și inegalități între aceste categorii de populație, din perspectiva necesităților și oportunităților de învățare.

Datele utilizate în această analiză au fost colectate în cadrul a trei sondaje, descrise mai jos:

Componenta 1: Sondajul în rândul populației generale

Sondajul a fost realizat de către Centrul de Cercetări Sociologice și Marketing „CBS-Research”, pe un eșantion de 1130 persoane, în vârstă de 18-70 ani, reprezentativ la nivel național (cu excepția regiunii din stânga Nistrului). Metoda de interviu: interviu față în față cu aplicația computerului (CAPI). Datele au fost colectate în perioada 19 decembrie 2018 – 12 ianuarie 2019.

Strategia de eșantionare:

Cercetarea se bazează pe un eșantion stratificat, probabilistic, multistadial. Baza de stratificare: distribuția populației de 18+ ani și peste a Republicii Moldova pe medii de reședință și în profil teritorial, conform datelor Biroului Național de Statistică la 1 ianuarie 2018.

Criteria de stratificare: 13 regiuni geografice (pe baza fostelor județe), mediu rezidențial, mărimea localităților (2 tipuri de localități urbane și 3 tipuri de localități rurale).

Selectarea localităților și a subiecților a fost efectuată prin procedee probabilistice.

Selectarea adreselor a fost efectuată prin metoda rutei aliate.

Numărul de localități incluse în studiu: 97, inclusiv municipiile Chișinău și Bălți. Numărul punctelor de eșantionare - 224. Numărul maxim de interviuri realizate per punct de eșantionare - 6.

Din totalul respondenților: 45,9% bărbați și 54,1% femei; 46,9% respondenți din mediul urban și 53,1% – din rural. Analiza datelor cercetării este prezentată în funcție de o serie de caracteristici socio-demografice

Astfel, **grupurile de vârstă** utilizate pentru analiza datelor sunt următoarele: 18-29 ani, 30-44 ani, 45-59 ani, 60 ani și mai mult (a se vedea Tabelul 1).

Nivelul de studii al respondenților este analizat prin prisma a patru grupuri:

- Nivel scăzut: *Fără studii, primare nefinalizate (până la 4 clase), primare (4 clase), studii medii incomplete (9 clase);*
- Nivel mediu general: *Școală generală (10-11 clase), liceu (12 clase);*
- Nivel mediu profesional: *Școală de meserii (1 an de studii), școală profesională (3 ani de studii), colegiu (2-5 ani de studii);*
- Nivel înalt: *Studii superioare incomplete (licență, 3-4 ani de studii), studii superioare complete (masterat, 5-6 ani de studii), doctorat.*

În funcție de **Ocupația respondentului** au fost create grupuri, precum urmează: *neocupat, ocupat total, inclusiv în sectorul privat sau public.*

Respondenții, de asemenea, au fost grupați în funcție de bunăstarea acestora (**nivelul socio-economic**) în trei grupuri: cu *nivel scăzut, nivel mediu și nivel înalt.*

Tabelul 1. Distribuția eșantionului în funcție de caracteristicile socio-demografice ale respondenților

		Număr	%
Vârsta respondentului:	18-29 ani	216	23,6%
	30-44 ani	326	32,8%
	45-59 ani	321	27,8%
	60 + ani	267	15,8%
Genul respondentului:	Masculin	499	45,9%
	Feminin	631	54,1%
Studiile respondentului:	Nivel scăzut / fără studii	236	21,1%
	Nivel mediu general	236	20,5%
	Nivel mediu profesional	426	37,0%
	Nivel înalt / superior	232	21,4%
Ocupația respondentului:	Economic activ	435	40,9%
	Economic inactiv	695	59,1%
Participarea la educația formală:	Au participat	658	58,4%
	Nu au participat	472	41,6%
Participarea la educația non-formală:	Au participat	237	21,5%
	Nu au participat	893	78,5%
Participarea la educația informală:	Au participat	121	11,8%
	Nu au participat	1009	88,2%
Limba de comunicare:	Moldoveneasca/Română	818	72,7%
	Rusă sau alta	312	27,3%
Nivelul socio-economic:	Nivel scăzut	335	31,1%
	Nivel mediu	383	34,5%
	Nivel înalt	412	34,4%
Mediul de reședință:	Urban	520	46,9%
	Rural	610	53,1%

Din cauza nivelului diferit de implicare în procesele migraționale ale diferitor categorii de vârstă și gen ale populației, eșantionul a înregistrat abateri de la datele statistice oficiale. Pentru a evita impactul acestor abateri asupra datelor, eșantionul final a fost ponderat în funcție de gen și vârstă.

Componenta 2: Sondaj în rândul persoanelor cu dizabilități

Sondajul a fost realizat pe un eșantion de 302 persoane.

Metoda de intervievare: interviu față în față cu aplicația computerului (CAPI). Datele au fost colectate în perioada 19 decembrie 2018 – 12 ianuarie 2019. Cercetarea se bazează pe un eșantion pe cote, stratificat.

Baza de stratificare: datele Biroului Național de Statistică privind persoanele de 18+ ani, recunoscuți cu dizabilitate primară, anul 2017.

Criterii de stratificare: 13 regiuni geografice (pe baza fostelor județe), mediu rezidențial, mărimea localităților (2 tipuri de localități urbane și 3 tipuri de localități rurale).

Selectarea localităților și a subiecților a fost efectuată prin procedee probabilistice, cu aplicarea chestionarului de tip screening.

Selectarea adreselor a fost efectuată prin metoda rutei aliate.

Numărul de localități incluse în studiu: 97, inclusiv municipiile Chișinău și Bălți. Numărul punctelor de eșantionare - 224. Numărul maxim de interviuri realizate per punct de eșantionare - 2.

Din totalul respondenților: 52,3% bărbați și 47,7% femei; 35,8% respondenți din mediul urban și 64,2% – din rural. Analiza datelor cercetării este prezentată în funcție de o serie de caracteristici socio-demografice (a se vedea Tabelul 2).

Tabelul 2. Distribuția eșantionului persoanelor cu dizabilități, în funcție de caracteristicile socio-demografice

		Număr	%
Vârsta respondentului:	18-39 ani	63	20,9%
	40-59 ani	128	42,4%
	60+ ani	111	36,8%
Genul respondentului:	Masculin	158	52,3%
	Feminin	144	47,7%
Studiile respondentului:	Nivel scăzut / fără studii	96	31,8%
	Nivel mediu general	55	18,2%
	Nivel mediu profesional	98	32,5%
	Nivel înalt / superior	53	17,5%
Ocupația respondentului:	Economic activ	36	11,9%
	Economic inactiv	266	88,1%
Participarea la educația formală:	Am participat	151	50,0%
	Nu am participat	151	50,0%
Participarea la educația non-formală:	Am participat	31	10,3%
	Nu am participat	271	89,7%
Tip dizabilitate:	Dizabilitate severă	68	22,5%
	Dizabilitate accentuată	167	55,3%
	Dizabilitate medie	67	22,2%
Limba de comunicare:	Moldovenească/Română	219	72,5%
	Rusă sau alta	83	27,5%
Nivelul socio-economic:	Nivel scăzut	101	33,4%
	Nivel mediu	101	33,4%
	Nivel înalt	100	33,1%
Mediul de reședință:	Urban	108	35,8%
	Rural	194	64,2%

Componenta 3: Sondaj în rândul populației de etnie romă

Eșantionul pentru componenta 3 este divizat în două sub-eșantioane, eșantion de bază – populația de etnie romă și eșantionul de control – populația care locuiește în imediata vecinătate cu populația de etnie romă.

Mărimea eșantioanelor:

310 interviuri cu populația de etnie romă.

154 interviuri pentru populația care locuiește în imediata vecinătate cu populația de etnie romă.

Metoda de intervievare: interviu față în față cu aplicația computerului (CAPI). Datele au fost colectate în perioada 19 decembrie 2018 – 12 ianuarie 2019. Cercetarea se bazează pe un eșantion pe cote, stratificat.

Baza de stratificare: datele Recensământului Populației și Locuințelor din 2014.

Criteria de stratificare: localități cu populație de etnie romă cu peste 1% din totalul populației localității.
Selectarea adreselor a fost efectuată prin metoda rutei aliate.

Numărul de localități incluse în studiu: 31, inclusiv municipiile Chișinău și Bălți. Numărul punctelor de eșantionare - 76. Numărul maxim de interviuri realizate per punct de eșantionare - 5.

Din totalul respondenților: 40,0% bărbați și 60,0% femei; 74,2% respondenți din mediul urban și 25,8% – din rural. Analiza datelor cercetării este prezentată în funcție de o serie de caracteristici socio-demografice (a se vedea Tabelul 3).

Tabelul 3. Distribuția eșantionului realizat în rândul populației de etnie romă, în funcție de caracteristicile socio-demografice ale respondenților

		Număr	%
Vârsta respondentului:	18-29 ani	72	23,2%
	30-44 ani	83	26,8%
	45-59 ani	111	35,8%
	60 + ani	44	14,2%
Genul respondentului:	Masculin	124	40,0%
	Feminin	186	60,0%
Studiile respondentului:	Fără studii	143	46,1%
	Studii primare	65	21,0%
	Studii medii incomplete	66	21,3%
	Studii medii generale	36	11,6%
Limba de comunicare:	Moldoveneasca/Română	148	47,7%
	Rusă sau alta	162	52,3%
Nivelul socio-economic:	Nivel scăzut	104	33,5%
	Nivel mediu	102	32,9%
	Nivel înalt	104	33,5%
Mediul de reședință:	Urban	230	74,2%
	Rural	80	25,8%

Eșantionul de control a fost ponderat după structura pe gen și vârstă a eșantionului pentru populația romă în scopul comparabilității cu eșantionul de bază (populația romă).

Pentru calculul inegalităților prezentate în studiu a fost folosită următoarea metodologie:

Tipul inegalității	Metoda de calcul
Inegalitatea de gen	Ponderea bărbați – ponderea femei (scădere)
Inegalitatea de vârstă	Ponderea 30-44 ani – ponderea 45-59 ani
Inegalitatea de venituri	Ponderea celor cu nivel scăzut de studii – ponderea cu nivel înalt de studii
Inegalitatea de etnie	Ponderea non-Roma – ponderea Roma
Inegalitatea legată de dizabilitate	Ponderea populației generale – ponderea persoanelor cu dizabilități

DESPRE CENTRUL PARTENERIAT PENTRU DEZVOLTARE

Creat în anul 1998, *Centrul Parteneriat pentru Dezvoltare (CPD)* este o instituție obștească, care își propune să contribuie la promovarea unui discurs integrator cu privire la problematica genurilor umane, statutul femeii și egalitatea de șanse pentru femei și bărbați. CPD se afirmă în calitate de structură neguvernamentală, care pledează pentru implementarea conceptului egalității de gen în toate domeniile vieții, promovarea politicilor publice în domeniu, abordarea problemelor ce țin de rolul femeii în societate și abilitarea acesteia, eliminarea tuturor formelor de discriminare față de femei, fiind concomitent și un centru de documentare, informare și instruire pentru ONG-urile de profil și grupurile de inițiativă.

Scop. Dezvoltarea și consolidarea resurselor și mecanismelor de abilitare echitabilă a femeilor și bărbaților în vederea promovării egalității de gen în Republica Moldova prin susținerea unui demers coerent de influențare a politicilor.

Misiune. CPD promovează valorile egalității de gen, ca parte componentă a unei societăți deschise, în scopul consolidării unui parteneriat autentic de gen.

Viziune. CPD pledează pentru edificarea unei comunități cu perspective și oportunități egale pentru membrii/ele săi/sale, a unei societăți în care femeile și bărbații sunt cetățeni cu drepturi depline, capabili să soluționeze problemele în comun, să beneficieze în mod egal de noile oportunități și să se angajeze plenar în activități politice, economice și sociale.

ADRESA NOASTRĂ:

Centrul Parteneriat pentru Dezvoltare
str. Armenească 13
Chișinău, MD-2012, Republica Moldova
Tel.: +(373 22) 23-70-89; 20-71-58
Tel./Fax: +(373 22) 20-71-57
www.progen.md
e-mail: cpd@progen.md